

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут інноватики, природокористування та
інфраструктури
Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

БРИК ІГОР МИРОСЛАВОВИЧ

Організація та методологія аудиторської діяльності в
сучасних умовах / Organization and methodology of auditing
activities in modern conditions

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма – Бізнес-аналітика та управління
інноваційними системами

Кваліфікаційна робота

Виконав студент
групи ОБАмнв–21
Брик Ігор Мирославович

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Завитій Ольга Петрівна

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 20__ р.
Завідувач кафедри Р. Ф. Бруханський

ТЕРНОПІЛЬ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1.Аудит як основа аудиторської діяльності: поняття, принципи та стандарти.....	6
1.2.Еволюція аудиторської діяльності та її характерні риси	14
1.3.Аудиторська етика і відповідальність в системі аудиту.....	21
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА МЕТОДОЛОГІЇ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	28
2.1.Порядок та особливості проведення аудиту.....	28
2.2.Роль аудиторських доказів у аудиторській діяльності	36
2.3.Аудиторські висновки як завершальний етап аудиту.....	42
Висновки до розділу 2.....	47
РОЗДІЛ 3.ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ... ..	49
3.1.Вплив технологій на аудиторську діяльність в контексті окремих секторів	49
3.2.Перспективи розвитку аудиторської діяльності в сучасних умовах.....	60
Висновки до розділу 3.....	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Аудиторська діяльність є ключовим елементом забезпечення прозорості та відповідальності в фінансовому світі. У сучасних умовах, які характеризуються швидкими технологічними змінами, глобалізацією економіки та зростанням регулятивних вимог, аудиторська діяльність набуває особливої актуальності. Зміни у регулятивному середовищі, новітні технології та збільшення обсягу даних ставлять перед аудиторами нові виклики, вимагаючи від них адаптації та оновлення традиційних підходів і методів.

Проблематика аудиторської діяльності в сучасних умовах тісно пов'язана з постійно зростаючими вимогами до прозорості фінансової звітності, ефективності корпоративного управління та відповідальності в бізнесі. Сучасні ринкові умови, посилені глобалізацією та швидким розвитком технологій, вносять значні зміни в аудиторську практику. Такі зміни включають в себе адаптацію до нових цифрових інструментів, обробку великих обсягів даних та забезпечення відповідності зростаючому числу регулятивних вимог.

Актуальність теми також обумовлена потребою в оновленні методологічних підходів до аудиту. З огляду на швидкі зміни у фінансовому та бізнес-середовищі, традиційні методи аудиту часто виявляються недостатніми для повноцінного оцінювання ризиків та ефективності діяльності компаній. Це створює потребу в розвитку нових технік та підходів, здатних врахувати ці зміни.

Крім того, важливість теми підсилюється вимогами до забезпечення високих стандартів етики та прозорості в аудиторській діяльності, особливо в контексті міжнародного бізнесу. Розуміння та адаптація до міжнародних стандартів, а також забезпечення якості аудиту в умовах різних юрисдикцій, є важливими аспектами сучасної аудиторської практики.

Наукова література представляє широкий спектр різних визначень аудиту. Ця тема, особливо її суть та визначення, є предметом дослідження численних вчених як

в Україні, так і за кордоном. Внесок у дослідження цієї проблематики зробили такі українські науковці, як Л. Баранова, П. Баранцев, М. Білуха, Ф. Бутинець, Н. Виговська, А. Гончарук, З. Гуцайлюк, З. Думко, С. Ільїна, М. Колос, З. Манієва, В. Пархоменко, В. Рудницький, Б. Усач, М. Щирба, Л. Янчева, а також міжнародні експерти, такі як А. Арекс та Дж. Лоббек. Незважаючи на значний обсяг і різноманітність наукових досліджень, поняття аудиту залишається предметом дискусій. Проблема у визначенні його суті не лише залишається невирішеною, а й стає більш складною, а деякі дослідники вважають, що неможливо сформулювати коротке та точне визначення аудиту.

Таким чином, дослідження організації та методології аудиторської діяльності в сучасних умовах є актуальним та необхідним для розвитку ефективних, прозорих та відповідальних аудиторських практик.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в глибокому аналізі та оцінці сучасних тенденцій, проблем та можливостей, які впливають на організацію та методологію аудиторської діяльності. Основна увага приділяється розумінню, як зміни в регуляторному середовищі, технологічних процесах та глобалізації впливають на підходи та методи, які використовуються аудиторами. Також метою є виявлення стратегій та практик, які можуть бути застосовані для підвищення ефективності аудиторської діяльності в сучасних умовах.

Основними завданнями дослідження є:

- теоретичний аналіз аудиторської діяльності: Охоплення історичних аспектів, основних принципів та нормативних рамок аудиту;
- оцінка сучасних методологій аудиту: Вивчення та оцінка сучасних методів і підходів в аудиті, включаючи вплив цифрових технологій та автоматизації;
- аналіз впливу зовнішнього середовища на аудит: Дослідження того, як глобалізація, зміни в законодавстві та економічні умови впливають на аудиторську діяльність;

- вивчення етичних та професійних стандартів: Аналіз значення та впливу етичних норм та міжнародних стандартів на практику аудиту;
- розробка рекомендацій: Формування практичних рекомендацій щодо оптимізації аудиторської діяльності, виходячи з отриманих результатів дослідження.

Об’єктом дослідження є аудиторська діяльність.

Предметом дослідження виступають теоретичні й організаційні аспекти методології та організації аудиторської діяльності в умовах сьогодення.

Методологія дослідження включає використання аналітичного підходу, синтезу наукових поглядів, порівняльного аналізу, а також кейс-стаді. Дослідження базується на вивченні наукових праць, нормативних документів, а також практичних матеріалів, пов'язаних з аудиторською діяльністю.

Інформаційну базу дослідження формують статистичні й аналітичні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України, Міністерства фінансів України, та праці вітчизняних й закордонних вчених.

Практичне значення результатів дослідження полягає у розробці рекомендацій щодо удосконалення організації та методології аудиторської діяльності.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження здійснено публікацію тез доповідей за темою «Внутрішній контроль в умовах дії форс-мажорних обставин» у збірнику праць XX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 2023).

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 57 найменувань, та 4-х таблиць. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Аудит як основа аудиторської діяльності: поняття, принципи та стандарти

У сучасній науковій літературі інтерпретація аудиту як процесу стає дедалі більш абстрактною. Міжнародні та місцеві дослідники часто визначають аудит як засіб зниження інформаційного ризику для користувачів фінансових звітів. Деякі науковці розглядають аудит як процес збору та накопичення інформації про економічні події та фактори. З іншого боку, деякі експерти акцентують на аудиті як на висловленні незалежної думки чи виконанні завдань, що вносять впевненість, з метою наближення до Міжнародних стандартів аудиту.

Серед учених зустрічаються і такі, які вважають, що «... аудит у його сьогоденній практиці настільки різноманітний, що просто неможливо дати повне і водночас коротке його визначення [11, с. 33].»

З нашого погляду, розгляд аудиту як процесу або його зводження до висловлення незалежної думки чи забезпечення впевненості, викликає сумніви. Ми вважаємо, що логіка визначення поняття потребує його конкретності та стислості. Різні абстракції та надмірні уточнення можуть призвести до затемнення справжньої сутності поняття.

Якщо ми розглядаємо аудит виключно як процес, це може призвести до створення надто абстрактного визначення, що ускладнює його застосування на практиці. Термін "процес" охоплює широкий спектр явищ, включаючи природні, соціальні та технічні аспекти. Додавання уточнень, таких як "висловлення незалежної думки" чи "забезпечення впевненості", може призвести до обмеженого і неоднозначного розуміння сутності аудиту. Розгляд аудиту лише через призму цих уточнень може спотворити його багатогранність.

Без вказівок на Міжнародні стандарти аудиту (МСА), можна було б неправильно інтерпретувати концепцію "висловлення незалежної думки" як питання про впевненість у майбутньому або особисті переконання. Це може викликати питання про те, що означає "залежна думка". Відшукати відповідь у МСА про основи та підстави надання впевненості при аудиті фінансової звітності не завжди просто. Згідно з МСА 200, який визначає загальні цілі незалежного аудитора, мета аудиту полягає у збільшенні довіри користувачів до фінансової звітності. Ця довіра досягається через висловлення аудитором думки про відповідність фінансової звітності прийнятим стандартам. Аудитор має переконатися, що фінансова звітність відображає реальний стан справ, перш ніж висловлювати свою думку [2].

Відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту (МСА), аудиторська думка має базуватися на доказах достатньої впевненості, що фінансова звітність не містить істотних спотворень, спричинених обманом або помилкою [15].

Однак, у МСА складно знайти пряме та стисле визначення аудиту. Виникає питання про ключові аспекти такого визначення і визначальний термін, який би логічно його представляв. У МСА ключові терміни включають "висловлення думки", "підвищення довіри", "надання впевненості" та інші.

Такі терміни, використані для визначення аудиту, можуть здатися абстрактними та неоднозначними. Наприклад, аудит як "висловлення думки", "надання впевненості", "підвищення довіри" або "зменшення ризику" не дає повної картини.

Не можна також ігнорувати, що відповідно до МСА аудит включає використання складних аналітичних процедур, включаючи збір, оцінку та застосування різних аудиторських доказів.

Після детального аналізу МСА стає ясно, що вони не включають універсальне визначення аудиту. Замість цього вони фокусуються на ключових елементах формування аудиторських звітів та інших документів, що впливають з перевірки фінансової звітності, використовуючи специфічну термінологію.

Ця термінологія ускладнює створення лаконічного визначення аудиту. Таким чином, в МСА існує проблема обмеження визначення аудиту за допомогою цих термінів, вказуючи на необхідність знайти більш виразний термін для його опису.

Знайти підходящий термін для визначення аудиту не є складним завданням, адже достатньо звернутися до первісного визначення аудиту в Законі України "Про аудиторську діяльність". У цій першій редакції Закону було наведено наступне визначення: «Аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам». У цьому визначенні, ключове значення має слово "перевірка", яке конкретно і стисло описує об'єкт і ціль перевірки. Таке використання терміна "перевірка" у контексті аудиту повністю узгоджується з МСА, що можна легко підтвердити при детальнішому вивченні МСА. Наприклад, в МСА 200 аудит розглядається як процес вираження незалежної думки та досягнення достатнього рівня впевненості, що включає виконання комплексу процедур, аналогічних перевірці фінансової звітності, зокрема збір, аналіз та використання аудиторських доказів.

Цей стандарт чітко зазначає, що для забезпечення достатньої упевненості, аудитор повинен зібрати достатній та відповідний обсяг аудиторських доказів. Це необхідно для мінімізації аудиторського ризику до прийнятно низького рівня, тобто зменшення ймовірності висловлення некоректної думки аудитором у випадку, коли фінансова звітність містить істотні викривлення через шахрайство або помилку.

Цей підхід до аудиту також присутній в інших МСА, зокрема в МСА 500 "Аудиторські докази" та МСА 520 "Аналітичні процедури". У МСА 500 особливий акцент робиться на необхідності врахування аудитором релевантності та достовірності інформації, яка використовується як аудиторські докази у процесі розробки та виконання аналітичних процедур. Тоді як МСА 520 акцентує увагу на важливості оцінки аудитором ефективності конкретної аналітичної процедури з

точки зору її спроможності виявити викривлення, які окремо чи в сукупності можуть призвести до значного спотворення фінансової звітності.

Таким чином, процедуру, яку аудитор виконує під час аналізу фінансової звітності, цілком логічно називати "перевіркою". Це пояснює, чому термін "перевірка" з'являється в поясненнях до МСА 500 [17].

Згідно з поясненнями до МСА 500, "перевірка" визначається як процес аналізу запитів або документів, незалежно від їх форми - паперової, електронної чи іншої, або як фізичний огляд активу. Така перевірка записів чи документів надає аудиторські докази різної достовірності, залежно від їх природи та джерела. Однак, у цих поясненнях термін "перевірка" використовується в досить обмеженому контексті. Він ставиться нарівні з іншими аудиторськими процедурами, такими як повторне обчислення, спостереження, зовнішнє підтвердження, повторне виконання, запити та аналітичні процедури, що несправедливо обмежує широке застосування терміна "перевірка".

У більш широкому контексті, аудиторські процедури, перелічені в МСА, можна логічно вважати формами перевірки. В контексті МСА 500, більш доречним було б використовувати термін "вивчення" замість "перевірка". Цей термін у поясненнях фактично визначає процес перевірки. Використання терміна "перевірка" у визначенні аудиту повністю відповідає вимогам МСА. Також ціль перевірки, яка описана у першій редакції Закону України "Про аудиторську діяльність", узгоджується з МСА. Це стосується також достовірності, повноти та відповідності фінансової звітності чинному законодавству [10].

Що стосується питань достовірності та відповідності фінансової звітності чинному законодавству, ці аспекти не викликають дискусій, як зазначено в джерелах [13–15]. МСА надають вичерпну інформацію з цих питань у різних аспектах, що не потребує додаткових пояснень. Аналогічний підхід до визначення аудиту зберігається і в діючій редакції Закону України "Про аудиторську діяльність".

Однак, в поточній редакції цього Закону, визначення аудиту розширено додатковими значущими характеристиками з деякими уточненнями. Стаття 3 Закону України "Про аудиторську діяльність" на сьогоднішній день містить таке визначення: «Аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів». Зазвичай будь-яка перевірка супроводжується документом, що відображає думку того, хто проводить перевірку, щодо її предмета. Таким чином, подібні уточнення у визначенні аудиту здаються надмірними.

З точки зору МСА, висловлення незалежної думки аудитора не є ключовою характеристикою аудиту, а скоріше описує сам процес аудиту та зміст аудиторського висновку, який містить думку аудитора. Важливішою рисою аудиту в МСА вважається досягнення достатньої впевненості в тому, що фінансова звітність не містить суттєвих викривлень через шахрайство чи помилку. Це відображено в вимогах МСА 200 щодо мети аудиту та аудиторської думки. Також МСА 200 визначає мету аудиту як підвищення рівня довіри певних користувачів до фінансової звітності.

Підтримуючи цю логіку, виникає питання про доцільність додавання до визначення аудиту таких характеристик, як висловлення незалежної думки аудитора, а також забезпечення достатньої впевненості та підвищення довіри до фінансової звітності. Цілком зрозуміло, що включення цих характеристик може знецінити саме поняття аудиту, позбавивши його сутності.

Крім того, у останній редакції Закону України "Про аудиторську діяльність" замість терміна "повнота" ввели уточнення про те, що фінансова звітність повинна в усіх суттєвих аспектах відповідати законодавству України, бухгалтерським стандартам та іншим правилам (внутрішнім положенням суб'єктів господарювання), згідно з вимогами користувачів.

Включення всіх суттєвих аспектів у фінансову звітність саме по собі свідчить про її повноту. Тому зайве пристосування визначення аудиту під термінологію МСА не є необхідним. Важливі уточнення слід робити при описі процедури проведення аудиторських перевірок та визначенні змісту аудиторського висновку.

Цікаво, що в останній редакції Закону України "Про аудиторську діяльність" термін "повнота" все ж використовується, але в контексті, що стосується обов'язковості проведення аудиту. Таке вживання терміну повноти зустрічається в ряді законодавчих та нормативно-правових актів України, включаючи Господарський кодекс України (ст. 90), Закон України "Про господарські товариства" (ст. 18), Закон України "Про акціонерні товариства" (ст. 75) та інші.

При аналізі Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, зокрема в Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів, повнота визначається як одна з основних якісних характеристик фінансових звітів. Її суть полягає в тому, що інформація в фінансових звітах повинна бути повною в рамках суттєвості та затрат на її отримання.

У законодавстві України, зокрема в Законі "Про аудиторську діяльність", часто пропонуються зміни, спрямовані на уточнення та зміну визначення аудиту. Останні роки відзначаються змінами у цій сфері, які, однак, не відповідають повністю Міжнародним стандартам аудиту. Також існує невідповідність у розумінні аудиту між різними законодавчими документами.

Такий же принцип повного висвітлення прописаний і в Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність". Однак, саме тлумачення цього принципу в українському законодавстві має певні відмінності від Концептуальної основи, хоча загальні положення в обох випадках збігаються [1].

Цікаво, що у П(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" використовуються обидва терміни: "повнота" та "повнота висвітлення". При визначенні мети складання фінансової звітності акцентується на її повноті, в той час

як принципи підготовки фінансової звітності описуються через "повноту висвітлення".

З огляду на зміст цих нормативно-правових актів, очевидно, що повнота є ключовою якісною характеристикою і принципом підготовки фінансової звітності. Ігнорування або уникнення цього принципу при визначенні поняття аудиту було б невиправданим.

Після аналізу вказаних нормативно-правових документів стає ясно, що в останній редакції Закону України "Про аудиторську діяльність" поняття аудиту було модифіковано, замінивши термін "повнота" на його визначення з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, але не повністю. Ця зміна, схоже, була зроблена задля створення певної оригінальності.

Аналогічним чином у Законі України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність" з'явився штучно створений термін "повнота висвітлення". Виникає питання про те, як саме термін "повнота" відрізняється від "повноти висвітлення", оскільки це може здатися дублюванням суті. Тому в П(С)БО 1 в одному контексті використовується "повнота", а в іншому - "повнота висвітлення" [8].

Історично, такі якісні характеристики бухгалтерського обліку і фінансової звітності, як достовірність, повнота і відповідність законодавству, були широко застосовані у багатьох країнах, включаючи радянський бухгалтерський облік та облік інших соціалістичних країн. Ці поняття історично займали важливе місце в бухгалтерській практиці. Однак, виникає питання, чому деякі фахівці вносять суперечливі та неузгоджені тлумачення в нормативно-правові документи.

Проблема, ймовірно, полягає у спробах внести новизну і оригінальність з наукових праць у законодавчу сферу, що часто є невиправданим. Це призводить до втрати узгодженості та стабільності у використанні різних термінів і понять, а також може знижувати ефективність самих нормативно-правових актів.

Цей підхід також знайшов своє відображення в Законі України "Про аудиторську діяльність". Окрім переосмислення поняття аудиту, важливою є

критична оцінка інших норм, включених у цей закон. Є надія, що важливий внесок у вирішення цих питань зроблять не тільки науковці, але й практикуючі аудитори, що допоможе досягти більшої точності та ефективності у законодавчому регулюванні аудиторської діяльності.

Аудит є важливою частиною фінансового та корпоративного світу, що вимагає строгого дотримання певних принципів та стандартів. Ці принципи забезпечують надійність, точність та прозорість фінансових звітів, а також сприяють зміцненню довіри до фінансових інституцій та ринків [6]:

1. Незалежність. Незалежність аудитора є фундаментальним принципом. Це означає, що аудитор повинен бути об'єктивним і не мати особистих чи фінансових інтересів до аудитованої компанії. Це досягається через строге дотримання етичних норм, а також через уникнення будь-яких конфліктів інтересів.

2. Професійна компетентність. Аудитори мають володіти необхідними навичками та знаннями для виконання своїх обов'язків. Це включає знання в області бухгалтерського обліку, фінансів та законодавства. Аудитори повинні постійно підтримувати та розвивати свої професійні знання, слідуючи за останніми тенденціями та змінами в області.

3. Об'єктивність. Аудитори повинні залишатися об'єктивними та непристрасними протягом всього процесу аудиту. Висновки мають базуватися на достовірних доказах, а не на суб'єктивних думках чи очікуваннях.

4. Додержання стандартів. Аудитори зобов'язані дотримуватися відповідних законів, регуляцій та професійних стандартів, таких як Міжнародні стандарти аудиту (ISA). Це означає застосування прийнятих методологій та практик у процесі аудиту.

5. Конфіденційність. Аудитори мають зобов'язання зберігати конфіденційність інформації, отриманої під час аудиту. Інформація не повинна бути розголошена третім сторонам без виправданих причин або дозволу.

6. Професійна поведінка. Аудитори мають дотримуватися високих етичних норм та стандартів у своїй професійній діяльності. Це включає чесну та відповідальну поведінку, яка сприяє підтримці довіри до професії.

7. Якість аудиту. Аудитори зобов'язані підтримувати високу якість роботи, що передбачає ретельне планування, виконання та документування аудиторської діяльності. Регулярний огляд та оцінка якості аудиту, з метою неперервного поліпшення процесів.

Дотримання цих принципів є критично важливим для забезпечення якості, надійності та довіри до аудиторських послуг. В сучасному динамічному та складному фінансовому світі, ці принципи стають ще більш значущими, адже вони допомагають підтримувати стабільність та прозорість фінансових систем.

1.2. Еволюція аудиторської діяльності та її характерні риси

Аудит, як систематичний процес перевірки фінансових звітів, відіграє ключову роль у фінансовій прозорості та відповідальності. Його історія відображає еволюцію економічних систем та необхідність відповідати на змінювані умови комерції та управління.

Розвиток аудиту в давніх цивілізаціях. Аудит в давніх цивілізаціях був тісно пов'язаний з розвитком писемності, веденням обліку та потребою в контролі над державними та храмовими ресурсами. Його ранні форми відігравали ключову роль у створенні довіри та підтримці порядку в економіці:

1. Древній Єгипет:

1.1. Системи обліку:

– єгипетські жерці виконували функції, схожі на сучасних аудиторів. Вони відповідали за облік та зберігання зерна та інших товарів у державних зерносховищах;

- ці жерці перевіряли обсяги зерна при внесенні та видачі, забезпечуючи точність записів та запобігання зловживань.

1.2. Роль у державному управлінні. Аудит в Єгипті був частиною більш широкої системи адміністрації та контролю, що була необхідна для управління розгалуженою державною економікою.

2. Вавилон:

2.1. Закони Хаммурапі:

- вавилонський цар Хаммурапі склав один з перших відомих наборів законів, які включали положення щодо комерційних угод та фінансових операцій;
- ці закони передбачали відповідальність за невірне ведення фінансових записів, що можна розглядати як ранню форму аудиторського контролю.

2.2. Торгівля та кредити:

- Вавилон був важливим торговельним центром, де велися обліки комерційних транзакцій, включно з кредитами та позиками;
- для перевірки цих записів використовувалися методи, схожі на аудит, забезпечуючи дотримання угод та запобігання фінансовим зловживанням.

3. Стародавня Греція та Рим:

3.1. Контроль над державними фінансами:

- в цих культурах аудит включав перевірку фінансових дій державних чиновників, підкреслюючи його роль у запобіганні корупції та зловживанням;
- в Греції і Римі існували посади чиновників, які відповідали за перевірку державних коштів та ведення фінансових записів.

3.2. Розвиток правових та облікових систем. Ці цивілізації розвинули складні правові та облікові системи, які лягли в основу подальшого розвитку фінансового аудиту. Ці ранні форми аудиту були основоположними для розвитку сучасних методів обліку та аудиту. Хоча тодішні практики були примітивними порівняно з сучасними

стандартами, вони відіграли важливу роль у формуванні основ для систематичного фінансового контролю та звітності.

Розвиток аудиту в Середньовіччі. Середньовіччя принесло значні зміни у розвиток аудиту, особливо у зв'язку з розширенням торгівлі, банківської справи та управління маєтками. В цей період аудит почав відігравати більш визначену роль у фінансовому контролі та обліку.

Розвиток Комерції

1. Торгівля та ремесла:

– зростання торгівлі та розвиток ремесел у середньовічних містах Європи створили потребу в більш розроблених системах обліку та перевірки;

– купці та ремісники вели докладні обліки своєї діяльності, що вимагало періодичних перевірок для забезпечення точності та відповідності.

2. Банківська справа. З появою банківських інститутів, особливо в Італії, виникла необхідність у перевірці фінансових операцій та кредитів;

3. Монастирі та Церква:

3.1. Облік у монастирях:

– монастирі, які мали значні земельні володіння та вели господарську діяльність, вели складний облік своїх доходів та витрат;

– аудит в монастирях виконувався для забезпечення правильного використання ресурсів та запобігання зловживань.

3.2. Роль церкви. Церква відігравала ключову роль у розвитку облікових практик, часто використовуючи аудит для контролю за фінансами парафій та дієцезій.

4. Феодальні господарства

4.1. Управління маєтками:

– феодалні господарства вимагали докладного обліку врожаїв, податків та інших відрахувань, що спонукало до використання аудиторських методів для забезпечення точності записів;

– феодалні лорди часто призначали аудиторів для перевірки обліків своїх управителів.

5. Розвиток облікових систем:

5.1. Подвійний запис. Важливим кроком у розвитку аудиту було впровадження системи подвійного запису у XIV ст. в Італії. Ця система поліпшила точність обліку та дозволила проводити більш ефективні аудиторські перевірки.

5.2. Стандартизація практик. Поступово формувалися більш стандартизовані методи обліку, що допомагали аудиторам виявляти помилки та несумлінні дії.

Розвиток аудиту в середньовіччі був важливим етапом у формуванні сучасної облікової думки. Цей період заклав основи для подальшого розвитку аудиторської професії, підкресливши значення точності та надійності у фінансовому обліку.

Розвиток аудиту у XX ст. було періодом значних змін та розвитку в аудиторській діяльності, що було викликано глобалізацією, технологічним прогресом та появою нових фінансових ринків. Цей період позначений стандартизацією аудиторських практик, розробкою міжнародних стандартів та збільшенням впливу аудиту на корпоративне управління.

1. Стандартизація практик:

1.1. Професійні організації утворення професійних аудиторських організацій, таких як Американський інститут сертифікованих публічних бухгалтерів (AICPA) та інших національних та міжнародних об'єднань, сприяло розробці стандартів аудиту та етичних кодексів.

1.2. Розвиток стандартів. Регулювання та стандартизація аудиторської діяльності посилились, особливо після біржового краху 1929 року, що призвів до великої депресії.

2. Вплив економічних криз:

2.1. Велика Депресія:

– після біржового краху 1929 року та наступної Великої депресії, уряди почали активніше регулювати фінансові ринки. Це включало вимоги до більш строгого аудиту корпорацій;

– з'явилися нові законодавчі акти, спрямовані на підвищення прозорості фінансової звітності.

3. Реформи та регулювання. Уряди посилили нагляд за аудиторською діяльністю, вводячи нові закони та регуляції для забезпечення якості аудиту.

4. Глобалізація та міжнародні стандарти:

4.1. Міжнародна гармонізація:

– зростання міжнародного бізнесу та глобальних корпорацій спонукало до розробки та прийняття міжнародних стандартів аудиту;

– виникає потреба у уніфікації аудиторських стандартів для спрощення міжнародної торгівлі та інвестицій.

4.2. Міжнародні федерації. Утворення Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC) та інших міжнародних організацій, які відіграли ключову роль у стандартизації аудиторських процедур та етичних норм.

5. Технологічний розвиток:

5.1. Автоматизація та комп'ютеризація. Розвиток комп'ютерних технологій дозволив автоматизувати багато аудиторських процесів, збільшуючи ефективність та точність аудиту.

5.2. Інновації у практиках аудиту. Впровадження комп'ютерних систем обліку та аналітичних інструментів змінило підходи до аудиту, дозволяючи виконувати більш складні аналізи та оцінки ризиків.

20-те століття було періодом фундаментальних змін в аудиторській сфері, що відбилося на стандартизації практик, адаптації до глобалізованого економічного середовища, та використанні технологій для підвищення ефективності аудиту. Ці зміни поклали основу для сучасної аудиторської професії.

Розвиток аудиту в Сучасності. Сучасний розвиток аудиту характеризується стрімкими технологічними змінами, глобалізацією економіки та постійним удосконаленням стандартів і методологій аудиту. Цей період відзначається прагненням до більшої прозорості, відповідальності та інтеграції новітніх технологічних інструментів:

1. Глобалізація та міжнародні стандарти:

1.1. Міжнародні стандарти аудиту (ISA). Подальше узгодження та імплементація Міжнародних стандартів аудиту (ISA) спрямовані на забезпечення єдності та порівнянності аудиторської діяльності на міжнародному рівні.

2. Вплив глобалізації. Зростаюча інтеграція світових ринків та поява транснаціональних корпорацій збільшують потребу в уніфікованих аудиторських стандартах та практиках.

3. Технологічний прогрес:

3.1. Штучний інтелект та машинне навчання. Використання алгоритмів штучного інтелекту та машинного навчання для аналізу великих обсягів даних, що забезпечує глибший і швидший аналіз фінансових інформацій.

3.2. Блокчейн та криптовалюти. Блокчейн-технології пропонують нові можливості для підвищення прозорості та безпеки фінансових транзакцій, що змінює підходи до аудиту цих операцій.

4. Регуляторні зміни:

4.1. Реагування на фінансові кризи. На відповідь до глобальних фінансових криз, таких як криза 2008 року, були введені нові регуляції, спрямовані на підвищення стійкості фінансових систем та зміцнення ролі аудиту.

4.2. Законодавчі ініціативи. Впровадження нових законодавчих актів у різних країнах, які вимагають більшої прозорості та ретельності у фінансовій звітності та аудиті.

5. Етичні та професійні виклики:

5.1. Етика та незалежність. Підвищена увага до етичних стандартів та забезпечення незалежності аудиторів для запобігання конфліктам інтересів та збереження довіри до аудиторської професії.

5.2. Навчання та розвиток навичок. Необхідність постійного навчання та розвитку навичок аудиторів для відповіді на зміни в законодавстві, стандартах та технологіях.

Сучасний аудит перебуває в стані постійної еволюції, реагуючи на нові виклики та можливості, що виникають внаслідок технологічних інновацій та глобалізації економіки. Збереження високих стандартів професійності, етики та адаптація до змінюваного світу є ключовими для забезпечення довіри до аудиторської діяльності.

Історія аудиту є історією адаптації до змінюваних умов господарювання та фінансів. Від простих фізичних перевірок в давні часи до сучасних складних фінансових аналізів, аудит продовжує розвиватися, відповідаючи на потреби глобалізованого світу.

Для зручності, ключові події можемо проілюструвати, у нижче наведеній таблиці 1.1.

Ця історія показує, як аудит перетворився з простого обліку державних операцій на складну професію, що охоплює глобальні стандарти, технологічні інновації та стратегічне ризик-менеджмент. Розуміння цієї історії допомагає краще оцінити сучасні тенденції та виклики в аудиторській діяльності:

Таблиця 1.1**Еволюція аудиту**

Період	Важливі події	Вплив на аудиторську практику
До 19 століття	Розвиток податкових і фінансових систем у стародавніх цивілізаціях.	Первісні форми обліку та аудиту.
19 століття	Формування професії аудитора, стандартизація бухгалтерського обліку.	Зародження сучасної аудиторської професії.
Початок 20 століття	Запровадження обов'язкового аудиту для публічних компаній.	Підвищення вимог до незалежності аудиторів.
Середина 20 століття	Розвиток міжнародних стандартів аудиту, зростання значення внутрішнього контролю.	Уніфікація практик і стандартів на міжнародному рівні.
Кінець 20 століття	Корпоративні скандали, що призвели до суворішого регулювання аудиту.	Запровадження більш жорстких правил і стандартів у відповідь на фінансові кризи.
21 століття	Цифровізація, впровадження IT-систем у аудит, збільшення вимог до прозорості.	Інтеграція технологій у аудит, фокус на кібербезпеку.

Джерело: [23].

Розуміння історії та розвитку аудиторської діяльності допомагає оцінити, як історичні події та зміни в економіці та технологіях вплинули на сучасні практики та методологію аудиту. Це також розкриває шляхи для майбутнього розвитку професії.

1.3. Аудиторська етика і відповідальність в системі аудиту

Аудит є важливою частиною фінансового та корпоративного світу, що вимагає строгого дотримання певних стандартів. Стандарти аудиту визначають основні принципи та процедури, яких аудитори повинні дотримуватися при виконанні своїх обов'язків. Вони забезпечують уніформованість, надійність та ефективність аудиторських перевірок. Найбільш важливими міжнародними стандартами аудиту є

Міжнародні стандарти аудиту (ISA), розроблені Міжнародною федерацією бухгалтерів (IFAC).

ISA встановлюють основні принципи та процедури для проведення аудиту фінансових звітів. Вони мають на меті забезпечити високу якість аудиту та довіру до фінансових звітів. ISA охоплюють широкий спектр аспектів аудиту, включно з плануванням, виконанням, документуванням, оцінкою аудиторських доказів та звітністю. Ці стандарти регулярно оновлюються та адаптуються до змін у глобальному бізнес-середовищі та технологіях.

Основні аспекти ISA:

1. Планування аудиту. Включає ідентифікацію та оцінку ризиків матеріального викривлення, розробку стратегії та плану аудиту. Міжнародні стандарти аудиту (ISA) 300-320 охоплюють важливі аспекти планування аудиту. Планування є фундаментальним етапом у процесі аудиту, який визначає ефективність та ефективність усієї аудиторської роботи. ISA 300 встановлює, що аудитор повинен планувати свою роботу так, щоб аудит був здійснений ефективно. Планування допомагає забезпечити належну увагу важливим аспектам аудиту, ідентифікацію та вирішення потенційних проблем, керування роботою команди та координацію роботи. Аудитор повинен розробити та документувати план аудиту, що включає опис природи, часу та обсягу планованих аудиторських процедур.

2. Проведення аудиту. Визначає процедури для збору достатніх та відповідних аудиторських доказів, включаючи оцінку систем внутрішнього контролю клієнта. Аудитор повинен здобути розуміння організації, її середовища, включаючи внутрішнє контрольне середовище, щоб ідентифікувати та оцінити ризики матеріального викривлення у фінансових звітах. Важливим є процес оцінки ризиків та розробка аудиторських процедур для їх адресації.

Аудитор повинен визначити рівень матеріальності, який використовується для планування та виконання аудиту, для того, щоб виявити помилки або викривлення, які могли б суттєво вплинути на фінансові звіти.

3. Звітність. Вимоги до формування аудиторських звітів, включно з висновком про те, чи дають фінансові звіти чесне та об'єктивне уявлення про фінансовий стан організації. Аудитори повинні досягти розумної впевненості в тому, що фінансова звітність в цілому не містить суттєвих викривлень.

Міжнародні стандарти аудиту (ISA) від 700 до 720 розглядають ключові аспекти формування та вираження аудиторської думки, а також зобов'язання аудитора щодо іншої інформації в документах, що містять аудировану фінансову звітність

4. Документування аудиту. Вимоги до документування аудиторської роботи та доказів, які підтримують висновки аудитора. Національні Стандарти та Регуляції. План аудиту та інша релевантна інформація мають бути належним чином задокументовані в аудиторському файлі.

Планування аудиту за ISA є фундаментальним для ефективності та ефективності аудиторської перевірки. Воно вимагає глибокого розуміння бізнесу клієнта, оцінки ризиків та визначення відповідних стратегій для їх адресації, забезпечуючи тим самим високу якість та надійність аудиторських висновків.

Багато країн мають свої національні стандарти аудиту, які можуть базуватися на ISA або відрізнятися від них.

Ці стандарти часто адаптовані до місцевих законодавчих та бізнесових умов.

Стандарти аудиту відіграють важливу роль у забезпеченні якості та надійності аудиторської роботи. Вони є необхідними для створення умов довіри між всіма зацікавленими сторонами, включно з інвесторами, керівництвом компаній та регуляторами. Міжнародне узгодження та стандартизація аудиту сприяють підвищенню прозорості та порівнянності фінансових звітів на глобальному рівні.

Аудиторська етика є фундаментальною складовою професійної діяльності аудиторів. Вона включає в себе набір моральних принципів та стандартів поведінки, які забезпечують основу для довіри та відповідальності в аудиторській практиці.

Теоретичні основи аудиторської етики:

1. Деонтологічний підхід. Зосереджується на дотриманні правил та обов'язків. В аудиторській етиці це означає строге слідування професійним стандартам та законодавству, незалежно від наслідків.

2. Телеологічний підхід. Фокусується на наслідках дій. В аудиторській етиці це означає прагнення до дій, які принесуть найбільшу користь зацікавленим сторонам, включаючи громадськість та клієнтів.

3. Віртуальний підхід. Сфокусований на властивостях характеру та моральності особи. Для аудитора це означає виявлення таких рис, як чесність, об'єктивність та професійна компетентність.

Ключові елементи аудиторської етики:

1. Незалежність. Аудитори повинні зберігати незалежність у думці та вираженні, уникати конфліктів інтересів та впливу ззовні, який може підірвати їхню об'єктивність.

2. Об'єктивність. Аудиторам необхідно уникати упередженості, конфліктів інтересів або надмірного впливу інших, що може вплинути на професійні судження.

3. Професійна компетентність та належна обачність. Важливість підтримки та розвитку професійних знань та навичок, а також необхідність виконання професійних обов'язків з належною обачністю та відповідно до вимог.

4. Конфіденційність. Обов'язок аудиторів зберігати інформацію про клієнта в таємниці, за винятком випадків, коли вони законодавчо зобов'язані або дозволені розкрити цю інформацію.

5. Професійна поведінка. Необхідність діяти відповідно до відповідних законів та регулюючих норм, уникаючи дій, які можуть дискредитувати професію.

Аудитори часто стикаються з етичними дилемами, наприклад, коли існує тиск з боку клієнта або коли з'являються ситуації, які можуть вплинути на їхню незалежність. Вирішення цих дилем вимагає від аудиторів чіткого розуміння етичних норм та здатності застосовувати їх на практиці.

Аудиторська етика є не лише набором правил, але й фундаментом для підтримки довіри та цілісності у фінансовому світі. Вона вимагає від аудиторів не тільки технічної компетентності, але й високих моральних стандартів у їх професійній діяльності. Розуміння та застосування цих етичних принципів є ключовим для ефективної та відповідальної аудиторської практики.

Аудиторська відповідальність відіграє критичну роль у фінансовому та корпоративному світі. Вона визначає рівень довіри та надійності, які можна приписувати фінансовій інформації компаній, тим самим впливаючи на різноманітні аспекти економічної діяльності та корпоративного управління.

Аудитори забезпечують, що фінансові звіти компаній точно відображають їхній фінансовий стан. Це важливо для інвесторів та кредиторів при прийнятті рішень про інвестиції чи кредитування. Незалежний аудит допомагає виявляти фінансові неправильності та зловживання, знижуючи ризик шахрайства та корупції.

Аудиторська відповідальність сприяє прозорості у корпоративному управлінні, змушуючи компанії бути більш відкритими щодо своєї фінансової звітності.

Коли аудитори виконують свої обов'язки ефективно, це зміцнює довіру акціонерів, клієнтів, співробітників та громадськості до компанії.

Надійний аудит допомагає запобігати фінансовим кризам, які можуть виникнути внаслідок недостовірної фінансової інформації. Аудитори допомагають забезпечити, що компанії дотримуються відповідних фінансових та корпоративних законів та стандартів.

Аудиторська відповідальність передбачає дотримання високих професійних та етичних стандартів, забезпечуючи чесність та об'єктивність в аудиті.

Аудитори відіграють важливу роль у соціальній відповідальності бізнесу, впливаючи на підтримку суспільного блага через прозорість та відповідальність.

Аудиторська відповідальність є вирішальним елементом у підтримці довіри та надійності в бізнес-середовищі. Вона сприяє відповідальному управлінню, запобігає фінансовому шахрайству та сприяє загальній економічній стабільності. Через це аудиторська діяльність є не просто перевіркою фінансових звітів, але й засобом зміцнення основ економічної та корпоративної етики.

ISA сприяють гармонізації аудиторських стандартів по всьому світу, забезпечуючи єдність практики та порівнянність фінансових звітів міжнародних компаній. Хоча ISA є міжнародними стандартами, вони часто адаптовані під національне законодавство та регуляції, забезпечуючи гнучкість у відповідності до місцевих умов.

Сучасний бізнес та фінансове середовище постійно розвиваються, ставлячи перед аудиторами виклик адаптувати та оновлювати свої знання та методи відповідно до ISA. Поява нових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та великі дані, потребує інтеграції новітніх технологічних рішень у рамки існуючих ISA.

Міжнародні стандарти аудиту є ключовим елементом у забезпеченні високої якості та надійності аудиторських послуг на глобальному рівні. Вони не тільки сприяють створенню єдиної основи для аудиторської діяльності, але й відіграють важливу роль у розвитку та адаптації професії до сучасних викликів та умов.

Висновки до розділу 1

За результатами опрацьованих питань, що пов'язані із теоретико-організаційними основами аудиторської діяльності, доцільно зробити такі висновки:

1. Аудиторська діяльність є ключовим елементом забезпечення прозорості та відповідальності в фінансовому світі.

2. У сучасній науковій літературі інтерпретація аудиту як процесу стає дедалі більш абстрактною, підходящий термін для визначення аудиту є: “Аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам”.

3. Історія аудиту є історією адаптації до змінюваних умов господарювання та фінансів. Від простих фізичних перевірок в давні часи до сучасних складних фінансових аналізів, аудит продовжує розвиватися, відповідаючи на потреби глобалізованого світу. Ця історія показує, як аудит перетворився з простого обліку державних операцій на складну професію, що охоплює глобальні стандарти, технологічні інновації та стратегічне ризик-менеджмент

4. Аудиторська етика є фундаментальною складовою професійної діяльності аудиторів. Вона включає в себе набір моральних принципів та стандартів поведінки, які забезпечують основу для довіри та відповідальності в аудиторській практиці.

5. Міжнародні стандарти аудиту є ключовим елементом у забезпеченні високої якості та надійності аудиторських послуг на глобальному рівні. Вони не тільки сприяють створенню єдиної основи для аудиторської діяльності, але й відіграють важливу роль у розвитку та адаптації професії до сучасних викликів та умов.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА МЕТОДОЛОГІЇ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Порядок та особливості проведення аудиту

Аудит є ключовим елементом у забезпеченні прозорості та надійності фінансової інформації для стейкхолдерів будь-якої організації. Методологія аудиторської діяльності охоплює систематичний підхід до планування, виконання та оцінки аудиту з метою надання обґрунтованого висновку щодо фінансової звітності організації. Цей вступ має на меті розкрити визначення та цілі аудиту, а також дати огляд основних методологічних принципів.

Аудит визначається як незалежна оцінка фінансових звітів організації, здійснена з метою надання висновку про те, чи адекватно і правдиво вони відображають її фінансовий стан. Основною ціллю аудиту є забезпечення достовірності фінансової інформації, що, в свою чергу, підвищує довіру інвесторів, кредиторів, та інших зацікавлених сторін.

Методологія аудиту базується на ряді ключових принципів:

1. Професійний скептицизм - аудитори повинні підходити до перевірки інформації з позиції неупередженості та критичного мислення. Професійний скептицизм є одним із фундаментальних принципів у сфері аудиторської діяльності. Це поняття включає в себе критичне мислення та незалежну позицію, які аудитор повинен займати під час оцінки доказів та формування висновків. Професійний скептицизм дозволяє аудиторам не приймати інформацію на віру, а замість цього вимагати достатніх та адекватних доказів, щоб підтвердити фінансові звіти та інші заяви керівництва компанії. Аудитори мають зберігати об'єктивність та незалежність від впливу керівництва аудитованої компанії, щоб забезпечити непередвзятий підхід. Це передбачає аналіз та оцінку доказів, не обмежуючись лише зовнішнім виглядом або очевидним поясненням фінансових даних.

Професійний скептицизм зобов'язує аудиторів бути особливо уважними до нестандартних або неочікуваних обставин чи результатів. Аудитори повинні вимагати надійних і валідних доказів та не задовольнятися поверховою або неповною інформацією. Важливим є також готовність переоцінити свої висновки на основі нової або зміненої інформації. Професійний скептицизм є необхідним для захисту інтересів зацікавлених сторін та забезпечення якості аудиту. Він допомагає запобігти прийняттю неправильних висновків або пропуску значущих помилок у фінансових звітах. Також цей принцип сприяє підтримці високих стандартів професійної етики та відповідальності в аудиторській галузі. У цілому, професійний скептицизм є важливою складовою у формуванні довіри до аудиторської професії та забезпеченні прозорості та достовірності фінансової звітності.

2. Ризик-орієнтований підхід - аудитори оцінюють ризики, пов'язані з можливістю викривлення інформації, і на основі цього організовують свою роботу. Ризик-орієнтований підхід є ключовою концепцією в аудиторській діяльності, що дозволяє аудиторам ефективно управляти своїми ресурсами, зосереджуючись на тих аспектах аудитованої діяльності, де існує найвищий рівень ризику викривлення фінансової інформації. Цей підхід передбачає ідентифікацію, оцінку та реагування на ризики, які можуть вплинути на достовірність фінансових звітів.

Аудитори використовують ряд методів для ідентифікації та оцінки ризиків. Це може включати аналіз попередніх аудитів, вивчення внутрішніх контрольних систем клієнта та зовнішніх чинників, які можуть вплинути на бізнес. Ризики класифікуються за їх вірогідністю та потенційним впливом, а також розглядаються у контексті різних областей бізнесу.

Після ідентифікації та оцінки ризиків, аудитори розробляють стратегію аудиту, яка враховує ці ризики. Це може включати зосередження на певних областях фінансових звітів або на певних аспектах системи внутрішнього контролю. Аудитори також можуть збільшити обсяг аудиторських доказів, які вони збирають, або змінити характер аудиторських процедур, щоб адекватно реагувати на виявлені ризики.

Внутрішній контроль клієнта є ключовим елементом у ризик-орієнтованому підході. Аудитори оцінюють ефективність системи внутрішнього контролю, щоб визначити, наскільки можна покладатися на ці процеси при плануванні та проведенні аудиту.

Використання ризик-орієнтованого підходу дозволяє аудиторам більш ефективно використовувати свої ресурси та забезпечує більш глибокий та точний аналіз ризиків, пов'язаних з фінансовою звітністю. Це підвищує якість аудиту та допомагає краще виявляти та запобігати потенційним випадкам шахрайства чи помилок у фінансових звітах.

У цілому, ризик-орієнтований підхід є важливим інструментом для забезпечення надійності та достовірності аудиторських послуг, сприяючи таким чином захисту інтересів інвесторів та інших зацікавлених сторін.

3. Важливість матеріальності - аудитори визначають, які помилки в фінансових звітах є істотними, і фокусуються на них. Важливість матеріальності є одним із центральних методологічних принципів в аудиторській практиці, що впливає на всі ключові аспекти аудиторського процесу, від планування до висновку. Цей принцип базується на ідеї, що аудитори повинні фокусуватися на тих аспектах фінансової звітності, які мають істотний вплив на економічні рішення користувачів цієї звітності.

Матеріальність вимірюється як величина помилки або викривлення, яке може вплинути на рішення зацікавлених сторін. Вона включає як кількісні, так і якісні фактори.

4. Матеріальність визначається в контексті конкретної організації та її умов. Що може бути матеріальним для однієї компанії, не обов'язково буде матеріальним для іншої.

Важливість матеріальності допомагає забезпечити, що аудиторські зусилля зосереджені на найбільш суттєвих аспектах звітності, зменшуючи ймовірність непомічених важливих викривлень. Цей принцип забезпечує раціональне

використання ресурсів аудиту та допомагає уникнути зайвого зосередження на незначущих деталях, що в свою чергу підвищує ефективність аудиторського процесу.

Таким чином, методологічний принцип важливості матеріальності є критично важливим для забезпечення якості, надійності та релевантності аудиторської діяльності.

5. Доказова база - аудиторські висновки мають ґрунтуватися на достатніх та адекватних доказах. Методологічний принцип доказової бази є одним із ключових аспектів в аудиторській практиці, який вимагає від аудиторів збору достатніх та адекватних аудиторських доказів, щоб висловити обґрунтований висновок про фінансову звітність організації. Цей принцип важливий для забезпечення достовірності, точності та об'єктивності аудиторських висновків.

Основні аспекти принципу доказової бази:

- Достатність доказів: Це стосується кількості доказів, які аудитор повинен зібрати. Достатність залежить від оцінки ризиків аудитором та від інших обставин аудиту;
- Адекватність доказів: Адекватність стосується якості та надійності аудиторських доказів. Це означає, що докази мають бути переконливими та достовірними;
- Джерела доказів: Аудиторські докази можуть бути отримані з різних джерел, включаючи внутрішню документацію клієнта, зовнішні документи, фізичні перевірки, математичні перевірки, та спостереження;
- Збір доказів: Виконання аудиторських процедур спрямоване на збір відповідних доказів, що підтверджують інформацію, подану у фінансових звітах;
- Оцінка доказів: Аудитори аналізують зібрані докази на предмет їх достовірності та відповідності, щоб сформулювати висновок про фінансову звітність;
- Формування висновку: На основі оцінки доказової бази аудитори формують свій висновок, який відображається у аудиторському звіті.

6. Дотримання стандартів - аудит проводиться відповідно до національних та міжнародних стандартів аудиту. Дотримання стандартів є одним із ключових методологічних принципів у аудиторській практиці. Цей принцип передбачає, що аудитори повинні дотримуватися встановлених професійних стандартів аудиту, які включають міжнародні та національні стандарти, етичні норми та стандарти якості.

Аудит є невід'ємною частиною корпоративного управління та фінансового нагляду. Його основні цілі можна розділити на кілька ключових категорій, кожна з яких відіграє важливу роль у забезпеченні прозорості, об'єктивності та надійності бізнес-операцій:

1. Забезпечення достовірності фінансової звітності. Першочерговою метою аудиту є перевірка та підтвердження достовірності фінансової звітності компанії. Це включає в себе оцінку точності та повноти фінансових записів, а також перевірку того, що звітність відображає реальний фінансовий стан організації.

2. Виявлення та попередження шахрайства. Аудит спрямований на ідентифікацію будь-яких ознак шахрайства або неправомірних фінансових дій у компанії. Це може включати в себе перевірку дотримання внутрішніх контрольних процедур та аналіз транзакцій, щоб виявити будь-які нерегулярності або підозрілу активність.

3. Оцінка внутрішнього контролю. Аудит допомагає оцінити ефективність системи внутрішнього контролю організації. Це включає перевірку політик, процедур та операцій, які забезпечують адекватне управління ресурсами, запобігають помилкам та шахрайству, та забезпечують точне та своєчасне фінансове звітування.

4. Підвищення довіри зацікавлених сторін. Аудит сприяє підвищенню довіри інвесторів, кредиторів, акціонерів та інших зацікавлених сторін до фінансової звітності компанії. Незалежна перевірка забезпечує впевненість у тому, що інформація, надана компанією, є точною та надійною.

5. Підтримка відповідності законодавчим та регуляторним вимогам. Аудит допомагає забезпечити, що організація дотримується відповідних законодавчих та регуляторних вимог. Це особливо важливо у світлі постійно змінюваних законодавчих рамок та стандартів корпоративного управління.

6. Сприяння стратегічному управлінському плануванню. Аудит може надати керівництву компанії цінні вказівки для стратегічного планування, виходячи з об'єктивної оцінки фінансових даних та операційної діяльності.

В цілому, аудит є необхідним інструментом у сучасному бізнесі, що забезпечує критично важливу перевірку та нагляд, сприяє підвищенню довіри та прозорості, та підтримує загальне здоров'я економічного та фінансового середовища.

Важливими в аудиті є етапи їх планування.

1. Первинний аналіз клієнта. Первинний аналіз клієнта є важливим початковим етапом у процесі планування аудиту. Цей етап передбачає збір та аналіз інформації про клієнта, щоб зрозуміти його діяльність, фінансове середовище, а також виявити потенційні ризики. Основні аспекти цього етапу включають:

1.1. Знайомство з бізнесом клієнта. Аудитори аналізують галузь, в якій працює клієнт, та його позицію на ринку. Важливим є розуміння бізнес-моделі, продуктів чи послуг, які пропонує клієнт, та ключових процесів в його діяльності.

1.2. Аналіз фінансової звітності. Оцінка фінансових показників, таких як прибутковість, ліквідність, та капіталізація. Історичні тенденції та порівняння: Аналіз історичних даних, порівняння з галузевими стандартами.

1.3. Оцінка внутрішніх контрольних систем. Визначення потенційних ризиків у фінансовому звіті клієнта. Аналіз ефективності внутрішніх контролів та процедур управління ризиками.

1.4. Визначення обсягу та цілей аудиту. Встановлення пріоритетів аудиту: Визначення ключових областей для зосередження уваги під час аудиту. Створення детального плану аудиту, що враховує ідентифіковані ризики та особливості бізнесу клієнта.

1.5. Комунікація з клієнтом. Налагодження відкритого та конструктивного діалогу з керівництвом клієнта. Взаємодія з клієнтом для забезпечення прозорості та зрозуміння очікувань.

Первинний аналіз клієнта є критично важливим для ефективного планування аудиту. Він дозволяє аудиторам розробити виважений та цілеспрямований підхід до аудиту, що забезпечує повноту та достовірність аудиторських висновків, а також допомагає виявити та мінімізувати потенційні ризики (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Планування аудиту та його характеристика

Крок планування аудиту	Опис діяльності
1. Оцінка клієнта і проекту	Оцінка аудитором потенційного клієнта, його діяльності та ризиків.
2. Укладання аудиторського договору	Оформлення договору між аудитором та клієнтом, що визначає обсяг робіт, відповідальності сторін та інші умови.
3. Планування ресурсів	Визначення необхідних ресурсів (час, персонал, техніка) для виконання аудиту.
4. Вивчення бізнесу клієнта	Аналіз діяльності клієнта, його організаційної структури, системи внутрішнього контролю та операційного середовища.
5. Оцінка ризиків	Ідентифікація та оцінка ризиків викривлення фінансової звітності та визначення необхідних аудиторських відповідей.
6. Розробка аудиторської програми	Створення плану аудиту, який включає детальні аудиторські процедури для адресації виявлених ризиків.
7. Координація команди	Розподіл завдань та обов'язків між членами аудиторської команди.
8. Планування спілкування з клієнтом	Встановлення ефективних каналів комунікації з клієнтом протягом всього аудиту.

Джерело: [24].

2. Визначення масштабів та цілей аудиту є ключовим етапом у процесі аудиторського планування, який визначає обсяг та глибину аудиторських перевірок. Цей етап має на меті встановити чіткі рамки для аудиторської роботи, забезпечуючи, що всі значущі аспекти діяльності клієнта будуть належним чином охоплені.

Основні аспекти визначення масштабів та цілей аудиту:

2.1. Встановлення основних фокусних областей. Визначення ключових сфер фінансової звітності, які потребують уваги. Оцінка областей з підвищеним ризиком помилок або шахрайства.

2.2. Визначення обсягу аудиту. Уточнення специфічних елементів фінансової звітності для перевірки. Встановлення рівня глибини та деталізації, з якою будуть вивчатися фінансові дані.

2.3. Формулювання цілей аудиту. Визначення конкретних цілей, які аудит має досягти, наприклад, підтвердження достовірності фінансової звітності або оцінка ефективності внутрішніх контрольних систем. Встановлення критеріїв для оцінки виявлених викривлень та невідповідностей.

2.4. Планування ресурсів та часу. Розподіл ресурсів, необхідних для проведення аудиту, включаючи час та персонал. Встановлення часових рамок для завершення різних етапів аудиту.

2.5. Залучення спеціалістів. Визначення необхідності залучення зовнішніх експертів або спеціалізованих аудиторів для оцінки специфічних областей, таких як податковий аудит або ІТ аудит.

2.6. Розробка плану аудиту. Формулювання детального плану аудиту, що включає в себе індивідуальні аудиторські процедури та методики.

2.7. Комунікація з клієнтом. Обговорення плану аудиту з клієнтом для забезпечення прозорості та встановлення очікувань.

Визначення масштабів та цілей аудиту є критично важливим для забезпечення його ефективності та значущості. Чітке розуміння цих аспектів допомагає аудиторам зосередити свої зусилля на найважливіших областях та забезпечити високу якість аудиторських висновків.

Це сприяє також забезпеченню відповідності аудиту очікуванням клієнта та вимогам регуляторів (табл. 2.2):

Таблиця 2.2

Складові аудиту

Аспект	Опис
Обсяг аудиту	Визначення обсягу аудиту включає уточнення, які сфери діяльності клієнта будуть охоплені аудиторською перевіркою. Це може включати перевірку всієї фінансової звітності або її специфічних частин.
Цілі аудиту	Цілі аудиту визначають основну мету аудиторської перевірки, яка може включати забезпечення впевненості у точності фінансової звітності, виявлення можливих шахрайств або порушень, та оцінку ефективності систем внутрішнього контролю.
Ризиковий підхід до аудиту	Оцінка ризиків, які можуть вплинути на фінансову звітність, та планування аудиторських процедур, які адресують ці ризики. Це включає ідентифікацію сфер високого ризику та визначення відповідних заходів реагування.
Планування ресурсів	Визначення ресурсів, необхідних для виконання аудиту, включаючи час, персонал, технічні та інші ресурси.
Встановлення критеріїв аудиту	Узгодження критеріїв, за якими буде оцінюватися фінансова інформація, з клієнтом та визначення стандартів обліку, які будуть використовуватись.
Комунікація з зацікавленими сторонами	Встановлення ефективних ліній комунікації з усіма зацікавленими сторонами, включаючи керівництво клієнта, аудиторську команду та зовнішніх зацікавлених осіб.
Документація плану аудиту	Створення детальної документації, що описує планування, виконання та результати аудиторських процедур.

Джерело: [25].

Дані табл. 2.2 ілюструють, що аудит є комплексною системою.

2.2. Роль аудиторських доказів у аудиторській діяльності

Методологічний принцип доказової бази є одним із ключових аспектів в аудиторській практиці, який вимагає від аудиторів збору достатніх та адекватних аудиторських доказів, щоб висловити обґрунтований висновок про фінансову звітність організації. Цей принцип важливий для забезпечення достовірності, точності та об'єктивності аудиторських висновків.

Основні аспекти принципу доказової бази:

- Достатність доказів: Це стосується кількості доказів, які аудитор повинен зібрати. Достатність залежить від оцінки ризиків аудитором та від інших обставин аудиту.
- Адекватність доказів: Адекватність стосується якості та надійності аудиторських доказів. Це означає, що докази мають бути переконливими та достовірними.
- Джерела доказів: Аудиторські докази можуть бути отримані з різних джерел, включаючи внутрішню документацію клієнта, зовнішні документи, фізичні перевірки, математичні перевірки, та спостереження.
- Планування аудиту: Аудитори визначають, які види та кількість доказів їм потрібно зібрати, виходячи з оцінки ризиків та характеристик аудитованої організації.
- Збір доказів: Виконання аудиторських процедур спрямоване на збір відповідних доказів, що підтверджують інформацію, подану у фінансових звітах.
- Оцінка доказів: Аудитори аналізують зібрані докази на предмет їх достовірності та відповідності, щоб сформулювати висновок про фінансову звітність.
- Формування висновку: На основі оцінки доказової бази аудитори формують свій висновок, який відображається у аудиторському звіті.

Аудит є фундаментальним інструментом у сучасному бізнес-середовищі, що відіграє критичну роль у забезпеченні прозорості, довіри та регуляторної відповідності. Він є ключовим елементом для забезпечення правильності та достовірності фінансової інформації, що є необхідним для різних зацікавлених сторін, включаючи інвесторів, кредиторів, уряди та громадськість.

Аудит забезпечує зовнішній та незалежний огляд фінансової звітності компанії, знижуючи ризики викривлення або помилок. Це допомагає підвищити

довіру інвесторів та інших зацікавлених сторін, оскільки вони можуть покладатися на перевірену та достовірну інформацію при прийнятті фінансових рішень.

В сучасному бізнесі з високим рівнем регуляторного нагляду, аудит допомагає компаніям дотримуватися законодавчих та фінансових вимог. Через аудит компанії можуть демонструвати свою відповідність різним національним та міжнародним стандартам, включаючи податкове законодавство та корпоративне управління.

Аудит допомагає виявити та запобігти можливим фінансовим шахрайствам та махінаціям, підвищуючи загальну фінансову безпеку компанії. Це особливо важливо для запобігання шкоди репутації та фінансових втрат.

Аудит може також викривати слабкі місця в бізнес-процесах, сприяючи їх удосконаленню. Рекомендації аудиторів часто вказують на шляхи оптимізації внутрішнього контролю та управлінських систем.

Аудит надає керівництву компанії цінну інформацію, яка може бути використана для стратегічного планування. Аналіз аудиторів допомагає керівникам зрозуміти фінансове становище компанії та приймати обґрунтовані рішення.

Таким чином, аудит є важливим інструментом, який сприяє забезпеченню здорового фінансового стану та стабільності компаній у сучасному динамічному бізнес-середовищі. Він не тільки допомагає у відповідності з нормативними вимогами, але й вносить значний вклад у загальну стратегічну та фінансову відповідальність організацій.

Основні аспекти збору аудиторських доказів:

1. Види аудиторських доказів

- Документація: Перевірка фізичних чи електронних документів, що підтверджують фінансові записи.
- Спостереження: Пряме спостереження за процесами та процедурами.
- Інтерв'ю та опитування: Спілкування з персоналом клієнта та керівництвом.
- Аналітичні процедури: Використання аналізу даних для ідентифікації аномалій або непослідовностей.

2. Оцінка достатності та адекватності доказів:

- Аналіз чи достатньо доказів для підтвердження фінансової звітності.
- Визначення якості та надійності зібраних доказів.

3. Систематичний підхід до збору доказів:

- Визначення плану збору доказів на основі оцінки ризиків та внутрішнього контролю.

- Врахування матеріальності для фокусування на найбільш значущих аспектах.

4. Документування та організація зібраних доказів:

- Забезпечення, що всі докази належним чином документовані та організовані для легкого доступу та аналізу.

- Використання аудиторського програмного забезпечення для ефективного управління доказами.

5. Врахування незалежності та об'єктивності:

- Підтримання незалежності та об'єктивного погляду під час збору та оцінки доказів.

- Уникнення впливу зовнішніх чинників на оцінку доказів.

Ефективний збір аудиторських доказів є важливим для забезпечення достовірності та надійності аудиторських висновків. Докази є основою для оцінки аудиторами дійсного фінансового стану організації та допомагають виявити будь-які помилки чи шахрайство. Якісний збір доказів також забезпечує обґрунтованість та переконливість аудиторських висновків, сприяє підвищенню довіри зацікавлених сторін до фінансової звітності, а також сприяє загальному здоров'ю та прозорості фінансової системи організації.

Визначення обсягу аудиторських процедур є ключовим етапом у плануванні аудиту, що має на меті встановити, які конкретні дії та перевірки будуть проведені для досягнення цілей аудиту. Цей процес включає визначення необхідних заходів для

забезпечення адекватного розуміння бізнесу клієнта, оцінки його фінансового стану та виявлення можливих ризиків.

Адекватне визначення обсягу аудиторських процедур є вирішальним для ефективності аудиту. Це дозволяє аудиторам зосередити свої зусилля на ключових аспектах та ризиках фінансової діяльності клієнта, забезпечуючи повноту та достовірність аудиторських висновків. Чітке розуміння та планування обсягу процедур також сприяє оптимізації ресурсів та часу, що витрачається на аудит, та підвищує ефективність аудиторського процесу.

Розподіл ресурсів та визначення часових рамок є критичними аспектами планування аудиту, оскільки вони визначають, як і коли аудиторські дії будуть виконані. Ефективне управління цими аспектами є ключовим для забезпечення, що аудит буде завершено своєчасно та в межах бюджету, при цьому забезпечуючи високу якість та надійність аудиторських висновків.

Адекватний розподіл ресурсів та чітке визначення часових рамок є важливими для забезпечення ефективності та продуктивності аудиторської команди. Це допомагає впоратися з обмеженнями часу та бюджету, а також забезпечує, що всі необхідні аудиторські процедури будуть виконані належним чином. Ефективне управління цими аспектами є ключем до успішного завершення аудиту, забезпечення якості його результатів та задоволення очікувань клієнта.

Аналіз зібраної інформації є важливим етапом в аудиторському процесі, який вимагає від аудиторів критичного та аналітичного підходу до перевірки та інтерпретації даних. Цей процес включає в себе оцінку достовірності, консистентності та значущості зібраних аудиторських доказів для формування висновків щодо фінансової звітності клієнта.

Аналіз зібраної інформації є невід'ємною частиною процесу аудиту, оскільки він дозволяє аудиторам зробити обґрунтовані висновки про фінансову звітність клієнта. Цей аналіз допомагає виявити та зрозуміти ключові ризики, а також забезпечує достовірність аудиторських висновків. Ефективне виконання цього етапу

сприяє точності фінансових звітів, підвищує довіру до них з боку зацікавлених сторін та сприяє загальній прозорості та відповідальності в бізнесі. Виявлення та оцінка помилок та шахрайств є одним з основних завдань аудиту. Цей процес має велике значення, оскільки помилки та шахрайські дії можуть істотно вплинути на достовірність фінансової звітності та загальну діяльність організації.

Процес виявлення та оцінки помилок та шахрайств є важливим для забезпечення достовірності та надійності фінансової звітності. Це сприяє підвищенню довіри зацікавлених сторін до фінансових звітів та покращує рівень корпоративного управління та внутрішнього контролю в організації. Ефективне виявлення та управління шахрайством та помилками допомагає запобігти значним фінансовим втратам та можливим юридичним наслідкам, а також сприяє загальному здоров'ю та стабільності фінансової системи компанії.

Взаємодія з керівництвом клієнта є фундаментальним аспектом аудиторського процесу, що вимагає від аудиторів високого рівня професійних комунікативних навичок та стратегічного підходу. Ця взаємодія не лише сприяє ефективному збору необхідної інформації, але й є ключовою для розуміння бізнес-процесів клієнта, його організаційної культури та внутрішнього контрольного середовища.

Обговорення проміжних результатів аудиту з керівництвом клієнта є ключовим аспектом аудиторського процесу. Цей етап включає в себе презентацію та аналіз виявлених даних, розгляд потенційних проблем або невідповідностей у фінансовій звітності, а також обговорення можливих шляхів їх вирішення. Важливість цього етапу полягає у забезпеченні прозорості аудиторського процесу та підтриманні конструктивного діалогу між аудитором та клієнтом.

Обговорення проміжних результатів є важливим для забезпечення відкритої та двосторонньої комунікації між аудитором та клієнтом. Це дозволяє аудиторам уточнити інформацію, отримати додаткові дані та зрозуміти контекст виявлених проблем. Для керівництва клієнта це можливість зрозуміти знахідки аудиту, висловити свої погляди та активно сприяти вирішенню проблем.

Ефективне обговорення проміжних результатів сприяє підвищенню якості аудиту, зміцненню довіри між аудитором та клієнтом та підтриманню високого рівня професійних стандартів у аудиторській діяльності.

2.3. Аудиторські висновки як завершальний етап аудиту

Формування аудиторських висновків та звітування є завершальними та одними з найважливіших етапів аудиторського процесу. На цьому етапі аудитори підводять підсумки зібраної інформації, оцінюють результати аудиту та формулюють висновки, які відображаються у фінальному аудиторському звіті. Ці висновки надають зацікавленим сторонам об'єктивну оцінку фінансового стану організації.

I. Процес формування аудиторських висновків:

1. Аналіз та синтез зібраної інформації:

- Зведення всіх зібраних даних та аудиторських доказів.
- Критичний аналіз та оцінка результатів, отриманих під час аудиту.

2. Оцінка відповідності фінансової звітності:

• Оцінка того, наскільки фінансова звітність компанії відповідає прийнятим бухгалтерським принципам та стандартам.

- Визначення будь-яких значущих відхилень або помилок.

3. Виявлення суттєвих питань:

• Ідентифікація ключових проблемних питань, що можуть вплинути на фінансову звітність.

- Оцінка впливу цих питань на загальні висновки аудиту.

II. Процес звітування:

4. Підготовка аудиторського звіту:

• Формулювання фінального аудиторського звіту, що включає опис проведених процедур, виявлених питань та загальних висновків.

- Ясне та точне викладення результатів аудиту, включаючи необхідні пояснення та коментарі.

5. Висновки та рекомендації:

- Висновки щодо достовірності фінансової звітності.
- Надання рекомендацій щодо покращення внутрішніх контролів та процедур, якщо це необхідно.

6. Представлення звіту клієнту та зацікавленим сторонам:

- Офіційне представлення аудиторського звіту керівництву та/або раді директорів компанії.
- Доступність звіту для акціонерів та інших зацікавлених сторін.

Формування аудиторських висновків та звітування є вирішальними для надання зацікавленим сторонам об'єктивної та незалежної оцінки фінансового стану організації. Цей процес сприяє підвищенню прозорості, довіри та відповідальності в бізнесі. Аудиторські висновки та звіти є важливим інструментом для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін у прийнятті економічних рішень, оскільки вони надають важливу інформацію про фінансове здоров'я та діяльність компанії.

III. Після аудиторські дії. Моніторинг імплементації рекомендацій, висунутих в результаті аудиту, є критично важливим для забезпечення того, що виявлені проблеми та недоліки були ефективно виправлені. Цей процес дозволяє аудиторам оцінити, наскільки ефективно клієнт відреагував на виявлені питання, і забезпечує додаткову цінність для клієнта через підтримку у вдосконаленні його внутрішніх процедур та контрольних систем.

Основні аспекти моніторингу імплементації рекомендацій:

1. Слідкування за виконанням рекомендацій:

- Перевірка, чи були впроваджені рекомендовані зміни та поліпшення.
- Оцінка ефективності вжитих заходів щодо усунення виявлених недоліків.

2. Звітність та зворотний зв'язок:

- Надання звітів про стан імплементації рекомендацій керівництву клієнта.

- Обговорення успіхів та викликів, з якими клієнт зіткнувся при впровадженні змін.

3. Регулярні перевірки та оцінки:

- Проведення періодичних перевірок для оцінки тривалої ефективності впроваджених змін.

- Аналіз, чи відповідають вжиті заходи первісним цілям та очікуванням.

4. Консультаційна підтримка:

- Надання додаткових консультацій та порад, якщо потрібно, для поліпшення процесів імплементації.

- Допомога в розробці та налагодженні вдосконалених контрольних систем.

5. Оцінка впливу змін на організацію:

- Аналіз того, як впровадження рекомендацій вплинуло на загальну ефективність та продуктивність організації.

- Визначення подальших можливостей для вдосконалення.

Моніторинг імплементації рекомендацій відіграє важливу роль у забезпеченні довгострокового покращення бізнес-процесів та контрольних систем організації. Цей процес не тільки допомагає клієнту усунути слабкі місця, виявлені під час аудиту, але й сприяє розвитку культури постійного вдосконалення та відповідальності. Ефективний моніторинг імплементації рекомендацій підтримує високий рівень ділової етики та корпоративного управління, забезпечуючи, що організація не лише відповідає на поточні виклики, але й стає більш стійкою до майбутніх ризиків та змін у бізнес-середовищі.

Підготовка до майбутніх аудитів є ключовим компонентом довгострокового аудиторського планування та стратегії управління ризиками. Цей процес включає оцінку попереднього досвіду аудиту, визначення областей для поліпшення та розвиток ефективних підходів для майбутніх перевірок. Підготовка до наступних аудитів допомагає забезпечити більшу ефективність і якість аудиторської діяльності.

Ключові аспекти підготовки до майбутніх аудитів:

1. Аналіз попередніх аудитів:

- Оцінка результатів та висновків попередніх аудитів.
- Визначення сильних та слабких сторін в аудиторському процесі та контрольних системах клієнта.

2. Вивчення змін у бізнесі клієнта:

- Моніторинг будь-яких змін у діяльності клієнта, включаючи нові бізнес-процеси, стратегії або зміни у законодавстві.
- Оцінка впливу цих змін на ризики та фінансову звітність.

3. Оновлення аудиторського підходу:

- Внесення необхідних змін у аудиторські методології та процедури.
- Планування специфічних аудиторських процедур з урахуванням нових ризиків та вимог.

4. Навчання та розвиток команди:

- Забезпечення постійного навчання та розвитку навичок аудиторської команди.
- Оновлення знань щодо нових бухгалтерських стандартів, технологій та кращих практик.

5. Підготовка логістичних та ресурсних планів:

- Розробка детальних планів ресурсів, часу та бюджету для майбутніх аудитів.
- Забезпечення достатньої доступності персоналу та технічних засобів.

6. Комунікація з клієнтом:

- Встановлення ефективного діалогу з клієнтом щодо планування та очікувань на майбутні аудити.
- Збір зворотного зв'язку для вдосконалення аудиторських процесів.

Підготовка до майбутніх аудитів має велике значення, оскільки вона дозволяє аудиторським фірмам підвищити якість та ефективність своїх перевірок. Цей процес допомагає аудиторам бути краще підготовленими до викликів, які можуть

виникнути, та забезпечує, що вони зможуть адаптуватися до будь-яких змін у діяльності клієнта або регуляторному середовищі. Ефективна підготовка також сприяє побудові довіри та довгострокових відносин з клієнтами, забезпечуючи високий рівень професіоналізму та надійності аудиторських послуг.

Ефективне планування та проведення аудиту є критично важливими для забезпечення прозорості, надійності та відповідності фінансової звітності в бізнесі. Цей процес сприяє підвищенню довіри інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін до компанії.

Підсумки ефективного аудиту:

1. Забезпечення достовірності фінансової звітності:

- Аудит допомагає гарантувати, що фінансова звітність компанії точно відображає її фінансовий стан та результати діяльності:

2. Виявлення та попередження шахрайства

- Аудиторські процедури дозволяють виявити можливі випадки шахрайства або фінансових неправомірностей.

3. Покращення внутрішніх контрольних систем:

- Рекомендації, надані в ході аудиту, сприяють покращенню внутрішніх контролів та управлінських процесів.

4. Значення для бізнесу:

- Незалежний аудит підвищує довіру інвесторів та партнерів, позитивно впливаючи на репутацію компанії.

- Аудиторські висновки забезпечують керівництво компанії цінною інформацією для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

- Регулярний аудит допомагає компанії відповідати законодавчим та регуляторним вимогам.

5. Стратегічне планування та розвиток: аудит може виявити ключові області для покращення та зростання, сприяючи ефективному стратегічному плануванню.

6. Прозорість та відповідальність: ефективне проведення аудиту забезпечує прозорість бізнес-операцій, підвищуючи рівень відповідальності всередині організації.

Ефективне планування та проведення аудиту сприяє створенню міцної основи для стабільного та відповідального бізнесу. Це не тільки гарантує відповідність фінансової звітності стандартам і вимогам, але й сприяє розвитку довіри, прозорості та стратегічного підходу в управлінні компанією. В результаті, аудит стає не тільки засобом контролю, але й інструментом для поліпшення ефективності та зростання бізнесу.

Висновки до розділу 2

Враховуючи дослідження, що пов'язані з оцінкою методології аудиторської діяльності, вважаємо за потрібне зробити такі висновки:

1. Методологія аудиторської діяльності охоплює систематичний підхід до планування, виконання та оцінки аудиту з метою надання обґрунтованого висновку щодо фінансової звітності організації.

2. Аудит визначається як незалежна оцінка фінансових звітів організації, здійснена з метою надання висновку про те, чи адекватно і правдиво вони відображають її фінансовий стан. Основною ціллю аудиту є забезпечення достовірності фінансової інформації, що, в свою чергу, підвищує довіру інвесторів, кредиторів, та інших зацікавлених сторін.

3. Первинний аналіз клієнта є важливим початковим етапом у процесі планування аудиту. Цей етап передбачає збір та аналіз інформації про клієнта, щоб зрозуміти його діяльність, фінансове середовище, а також виявити потенційні ризики.

4. Визначення масштабів та цілей аудиту є ключовим етапом у процесі аудиторського планування, який визначає обсяг та глибину аудиторських перевірок.

Цей етап має на меті встановити чіткі рамки для аудиторської роботи, забезпечуючи, що всі значущі аспекти діяльності клієнта будуть належним чином охоплені.

5. Оцінка ризиків є фундаментальною частиною аудиторського процесу, що дозволяє аудиторам ідентифікувати та оцінити ризики помилок або шахрайства в фінансовій звітності. Цей процес допомагає визначити області, які потребують найбільшої уваги під час аудиту, та сприяє ефективному плануванню та проведенню аудиторських процедур.

6. Збір аудиторських доказів є одним з найважливіших етапів в аудиторській діяльності. Цей процес включає в себе ідентифікацію, оцінку та збір відповідної інформації, яка підтверджує фінансові звіти клієнта та інші важливі аспекти його діяльності. Аудиторські докази використовуються для формування висновків щодо достовірності фінансової звітності та дотримання внутрішніх процедур та політик.

7. Аналіз зібраної інформації є невід'ємною частиною процесу аудиту, оскільки він дозволяє аудиторам зробити обґрунтовані висновки про фінансову звітність клієнта. Цей аналіз допомагає виявити та зрозуміти ключові ризики, а також забезпечує достовірність аудиторських висновків. Ефективне виконання цього етапу сприяє точності фінансових звітів, підвищує довіру до них з боку зацікавлених сторін та сприяє загальній прозорості та відповідальності в бізнесі.

8. Формування аудиторських висновків та звітування є завершальними та одними з найважливіших етапів аудиторського процесу. На цьому етапі аудитори підводять підсумки зібраної інформації, оцінюють результати аудиту та формулюють висновки, які відображаються у фінальному аудиторському звіті.

9. Моніторинг імплементації рекомендацій, висунутих в результаті аудиту, є критично важливим для забезпечення того, що виявлені проблеми та недоліки були ефективно виправлені. Цей процес дозволяє аудиторам оцінити, наскільки ефективно клієнт відреагував на виявлені питання, і забезпечує додаткову цінність для клієнта через підтримку у вдосконаленні його внутрішніх процедур та контрольних систем.

РОЗДІЛ 3. ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Вплив технологій на аудиторську діяльність в контексті окремих секторів

Сучасні технології мають значний вплив на аудиторську діяльність, трансформуючи традиційні підходи та методології. Використання технологій в аудиті сприяє підвищенню ефективності, точності та глибини аудиторських перевірок. Технологічні інновації дозволяють аудиторам краще аналізувати великі обсяги даних, виявляти тенденції та аномалії, а також поліпшувати комунікацію з клієнтами.

Ключові аспекти технологічного впливу:

1. Автоматизація аудиторських процедур:

- Використання програмного забезпечення для автоматизації рутинних завдань, таких як збір даних та їх первинний аналіз.
- Зменшення людських помилок та збільшення продуктивності аудиторської команди.

2. Використання біг дата та аналітики:

- Аналіз великих обсягів даних для виявлення неправильностей та тенденцій у фінансовій звітності.
- Використання передових аналітичних інструментів для більш глибокого розуміння бізнесу клієнта.

3. Штучний інтелект та машинне навчання:

- Застосування AI для автоматизації складних аналітичних завдань і виявлення шахрайства.
- Використання машинного навчання для поліпшення якості аудиту та ефективності виявлення помилок.

4. Кібербезпека:

- Забезпечення безпеки конфіденційних даних клієнтів.
- Вжиття заходів для захисту від кіберзагроз та зловмисних атак.

5. Цифрова комунікація та звітність:

- Використання цифрових платформ для ефективного обміну інформацією між аудиторами та клієнтами.

- Цифрові звіти, які надають більш детальний і доступний аналіз.

6. Блокчейн. Впровадження блокчейн-технологій для забезпечення вищого рівня прозорості та незмінності фінансових записів.

Використання технологій у аудиторській діяльності значно підвищує її ефективність та надійність. Технологічні інновації дозволяють аудиторам глибше аналізувати фінансову інформацію, швидше виявляти та вирішувати потенційні проблеми. Це також сприяє підвищенню довіри до аудиторських висновків, оскільки вони базуються на більш точній та всебічній оцінці даних. Технології надають аудиторам потужні інструменти для адаптації до швидкозмінного бізнес-середовища та допомагають відповідати на зростаючі вимоги регуляторів та зацікавлених сторін.

Аудит є ключовим компонентом фінансової прозорості та відповідальності в різних галузях економіки, кожна з яких має свої унікальні вимоги та виклики. Нижче наведено деякі з головних секторів, де аудит відіграє важливу роль.

Аудит у фінансовому секторі відіграє вирішальну роль у забезпеченні прозорості, відповідності законодавчим нормам і надійності фінансової інформації. Цей сектор охоплює банки, страхові компанії, інвестиційні фонди, брокерські фірми та інші фінансові інститути. Ось ключові аспекти аудиту у фінансовому секторі:

1. Дотримання регулятивних вимог: Фінансові інститути підлягають строгому регулюванню, і аудитори перевіряють, чи відповідають ці інституції вимогам регулюючих органів, таких як Національний банк, фінансові наглядові органи тощо.

2. Оцінка кредитного та ринкового ризику: Аудитори оцінюють політики та процедури, що стосуються управління кредитними та ринковими ризиками, а також ефективність систем ризик-менеджменту.

3. Аналіз ліквідності та капіталу: Особливу увагу приділяють аналізу ліквідності фінансових інститутів, їх спроможності задовольняти короткострокові зобов'язання та підтримувати достатній рівень капіталу.

4. Перевірка інвестиційного портфеля: Важливим є оцінка цінних паперів і інвестицій, що входять до портфеля фінансового інституту, на предмет вартості, ризиків та відповідності інвестиційної стратегії.

5. Оцінка внутрішніх контрольних процедур: Аудитори перевіряють ефективність внутрішніх контролів, які захищають активи інституту, забезпечують точність фінансової звітності та запобігають шахрайству.

Аудит у фінансовому секторі вимагає від аудиторів глибокого розуміння фінансових продуктів, ринкових умов, а також специфіки регулювання цієї галузі. Крім того, високий ступінь довіри та надійності, який є необхідним для фінансових установ, робить аудит критично важливим для підтримки їхньої репутації та стабільності на ринку.

1. Виробничий сектор: Аудит у виробничому секторі виконує ключову роль у забезпеченні точності фінансової звітності та ефективності операційних процесів. Виробничі підприємства, які включають компанії з виробництва товарів різного роду, стикаються з унікальними викликами, які впливають на аудиторську діяльність:

- Оцінка запасів: Аудитори перевіряють методи оцінки запасів (сировини, незавершеного виробництва, готової продукції), враховуючи аспекти, такі як знос, застарівання та вартість зберігання;

- Аналіз виробничих витрат: Аудит включає перевірку витрат на виробництво, що включають прямі матеріали, пряму працю та накладні витрати, а також їх правильне розподілення на виробничі одиниці;

- Оцінка амортизації основних засобів: Аудитори оцінюють, чи коректно розрахована амортизація на основні засоби (обладнання, будівлі, транспортні засоби), яка впливає на фінансовий результат підприємства;
- Перевірка дотримання стандартів якості та безпеки: Особливу увагу приділяється дотриманню стандартів якості продукції та промислової безпеки, що є важливим для уникнення юридичних проблем та збереження репутації;
- Аналіз ефективності виробничих процесів: Вивчається, наскільки ефективно використовуються ресурси, включаючи час обладнання та працю, для оптимізації виробничих процесів;
- Оцінка довгострокових інвестицій: Аудит включає аналіз інвестицій у нове обладнання, розширення заводів, а також оцінку їх впливу на фінансове становище підприємства;
- Перевірка внутрішніх контрольних систем: Важливим елементом аудиту є оцінка ефективності внутрішніх контрольних систем, які запобігають помилкам чи шахрайству у фінансовій звітності;
- Вплив нормативно-правової бази: Аудит також включає перевірку дотримання відповідних законодавчих та нормативних вимог, які стосуються виробничого сектора;
- Аудит у виробничому секторі вимагає від аудиторів не лише глибоких знань у сфері бухгалтерського обліку та фінансів, але й розуміння специфіки виробничих процесів, технологій та галузевих особливостей. Це дозволяє аудиторам надавати цінні рекомендації щодо підвищення ефективності, оптимізації витрат та покращення загального фінансового становища підприємства;

2. Технологічний сектор (ІТ-компанії, стартапи): Аудит в технологічному секторі, який включає ІТ-компанії та стартапи, має свої унікальні аспекти та виклики. Цей сектор швидко розвивається та постійно змінюється, що вимагає особливого підходу до аудиту. Ось деякі ключові аспекти аудиту в технологічному секторі:

- Оцінка інтелектуальної власності: В ІТ-компаніях та стартапах значну частину активів може складати інтелектуальна власність, така як програмне забезпечення, патенти та авторські права. Аудитори повинні визначити адекватні методи оцінки цих активів;
- Аналіз витрат на дослідження та розробки (R&D): Технологічні компанії часто інвестують значні кошти у R&D. Аудитори перевіряють, чи витрати на R&D класифіковані правильно та як вони впливають на фінансові звіти;
- Перевірка внутрішніх контрольних процедур та інформаційної безпеки: Важливо оцінити ефективність внутрішніх контролів, особливо що стосується кібербезпеки та захисту даних, які є критичними для технологічних компаній;
- Оцінка ризиків стартапів: Стартапи часто працюють у умовах високого ризику та невизначеності. Аудитори мають оцінити бізнес-модель, фінансові прогнози та потенційні ризики, що можуть вплинути на стійкість компанії;
- Перевірка доходів та визнання доходу: В технологічному секторі важливо правильно визначити момент визнання доходів, особливо в контексті довгострокових контрактів, підписки на програмне забезпечення чи інших періодичних платежів;
- Комплексна оцінка ліквідності та фінансової стабільності: З огляду на швидку зміну ринкових умов, аудитори аналізують ліквідність та загальну фінансову стабільність технологічних компаній;
- Аналіз інвестицій та фінансування: Особливо для стартапів, важливим є аналіз джерел фінансування, умов інвестицій та їх впливу на власний капітал та фінансову структуру компанії.

Аудит у технологічному секторі вимагає від аудиторів не лише традиційних навичок у сфері бухгалтерського обліку, але й розуміння особливостей технологічного ринку, знань про новітні технології та здатності адаптуватися до швидко змінюваних умов.

Аудитори мають бути обізнані з останніми тенденціями у галузі та здатні ефективно оцінювати унікальні ризики та можливості, які надає цей динамічний сектор.

3. Роздрібна торгівля та послуги: Аудит у сфері роздрібної торгівлі та послуг відіграє важливу роль у забезпеченні точності фінансових звітів, ефективності операційних процесів та дотриманні регулятивних норм. Роздрібна торгівля та сектор послуг включають широкий спектр бізнесів, від невеликих магазинів до великих торгових мереж та надавачів послуг. Ось деякі ключові аспекти аудиту в цій галузі:

- Оцінка запасів: Одним з найважливіших елементів аудиту в роздрібній торгівлі є оцінка запасів. Аудитори перевіряють методи обліку запасів, оцінку застарілих або непроданих товарів та втрат від зіпсування товарів;

- Перевірка обороту товарів та вартості проданих товарів (ВПТ): Важливим є аналіз ефективності обороту запасів та точності обліку ВПТ, які безпосередньо впливають на прибутковість бізнесу;

- Аудит готівкових операцій та операцій з картками: Роздрібні та сервісні компанії часто здійснюють велику кількість готівкових та безготівкових транзакцій, що вимагає ретельного аудиту для запобігання помилок та шахрайства;

- Оцінка внутрішніх контрольних систем: Аудитори перевіряють, наскільки ефективні внутрішні контрольні системи для управління запасами, готівкою та іншими активами;

- Аналіз управління ланцюгами постачання: Особливу увагу приділяється оцінці ефективності ланцюгів постачання, включаючи логістику, складування та управління відносинами з постачальниками;

- Дотримання податкових та регулятивних вимог: Аудит включає перевірку правильності податкових розрахунків та дотримання регулятивних норм, особливо у сфері захисту прав споживачів;

– Оцінка кредитних операцій та дебіторської заборгованості: В секторі послуг, де кредитні операції є частими, аудитори оцінюють ризики, пов'язані з дебіторською заборгованістю та її оборотністю;

– Аналіз ефективності рекламних та маркетингових витрат: Важливо оцінити, наскільки ефективно використовуються кошти на маркетинг та рекламу для залучення клієнтів та збільшення продажів;

– Аудит у роздрібній торгівлі та послугах вимагає від аудиторів не лише глибоких знань у бухгалтерському обліку та фінансах, але й розуміння специфіки цієї галузі, включаючи поведінку споживачів, ринкові тенденції та оперативні ризики.

Це дозволяє проводити ефективний аудит та надавати корисні рекомендації для підвищення ефективності бізнесу (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Особливості аудиту в роздрібній торгівлі

Область аудиту	Особливості в роздрібній торгівлі та послугах
Запаси	Аудиторська перевірка запасів включає в себе оцінку методів обліку запасів, їх оцінки та фізичної наявності. Важливо також перевіряти наявність можливих знецінень запасів.
Доходи та продажі	Перевірка правильності обліку доходів, у тому числі знижок, повернень товарів, та визначення часу реалізації продажів.
Операційні витрати	Оцінка витрат, пов'язаних з діяльністю, включаючи оренду приміщень, утримання запасів, витрати на рекламу та промоцію.
Касові операції та розрахунки	Аудиторський аналіз касових операцій та розрахунків з клієнтами, перевірка системи контролю за готівковими коштами.
Дебіторська заборгованість	Оцінка політики кредитування та стягнення боргів, аналіз заборгованості клієнтів та її достовірності.
Внутрішній контроль	Перевірка системи внутрішнього контролю на предмет її ефективності в запобіганні шахрайству та помилкам.
ІТ-системи	Аудиторський огляд використання ІТ-систем, особливо тих, які використовуються для обліку продажів, запасів та обробки даних.
Дотримання законодавчих вимог	Оцінка дотримання законодавчих та податкових норм, в тому числі оцінка правильності нарахування та сплати податків.

Джерело: [26].

4. Енергетичний сектор (нафта, газ, відновлювальна енергія): Аудит в енергетичному секторі відіграє критично важливу роль, враховуючи складність і стратегічне значення цієї галузі. Енергетичний сектор, який включає компанії, що працюють у нафтогазовій галузі, вугільній промисловості, а також у сфері відновлювальної енергії, стикається з унікальними викликами та вимогами, що впливають на аудиторську діяльність:

- Оцінка вартості ресурсів: Велика увага приділяється оцінці вартості енергетичних ресурсів, таких як нафта, газ та вугілля. Це включає аналіз запасів, вартості видобутку та ринкової вартості;

- Амортизація основних засобів: Основні засоби в енергетичному секторі, включаючи бурові установки, нафтопроводи, електростанції та інше обладнання, є дуже вартісними. Аудитори оцінюють методи амортизації цих активів та їхню реальну вартість;

- Витрати на екологічні ініціативи та дотримання екологічного законодавства: Компанії в енергетичному секторі часто зіштовхуються зі строгими екологічними нормами. Аудит включає перевірку витрат на екологічні програми та відповідність екологічному законодавству;

- Аналіз ризиків та страхування: Енергетичний сектор схильний до високих ризиків, включаючи технологічні, екологічні та геополітичні. Аудитори оцінюють ризик-менеджмент і поліси страхування;

- Перевірка договірних зобов'язань та відносин з урядом: Особливу увагу приділяється договорам на видобуток, постачання, розподіл енергоресурсів, а також відносинам з урядовими органами та регуляторами;

- Оцінка інвестицій у відновлювальну енергетику: Для компаній, які інвестують у відновлювальні джерела енергії, важливо аудитувати ефективність цих інвестицій та їхній потенційний дохід;

- Фінансове планування та аналіз витрат: Енергетичні компанії часто залучають значні інвестиції та фінансування. Аудитори перевіряють фінансові плани, ефективність витрат та дотримання бюджетів;

- Міжнародні аспекти та валютні ризики: Враховуючи глобальний характер енергетичного ринку, аудитори також зосереджуються на міжнародних операціях та пов'язаних з ними валютних ризиках;

- Аудит в енергетичному секторі вимагає від аудиторів глибоких знань у галузі фінансів, екології, міжнародного законодавства та специфіки ринку енергоресурсів. Аудитори повинні адаптуватися до швидко змінюваних умов ринку та враховувати особливості кожної конкретної компанії у цій галузі.

5. Державний сектор: Аудит у державному секторі відіграє критичну роль у забезпеченні прозорості, підзвітності та ефективного управління публічними ресурсами. Він охоплює широкий спектр організацій, включаючи урядові агенції, муніципалітети, державні підприємства та неприбуткові організації, які фінансуються з державного бюджету. Ось ключові аспекти аудиту в державному секторі:

- Дотримання бюджетних норм: Аудит зосереджений на перевірці, чи витрачаються державні кошти відповідно до затверджених бюджетів та цільових призначень;

- Оцінка ефективності використання ресурсів: Аудитори оцінюють, наскільки ефективно та економно державні організації використовують ресурси для досягнення поставлених цілей;

- Перевірка внутрішніх контрольних систем: Оцінюється адекватність внутрішніх контролів для запобігання шахрайству, втратам, зловживанням та неефективності;

- Дотримання законодавства та регулятивних вимог: Перевіряється дотримання законів, нормативно-правових актів та інших регулятивних документів, що впливають на діяльність державних установ;
- Звітність та прозорість: Аудит спрямований на забезпечення точності та достовірності фінансової звітності, що підвищує прозорість діяльності державних установ;
- Оцінка ризиків та управління ними: Аудитори вивчають процеси управління ризиками в державних організаціях, аналізуючи потенційні загрози для досягнення цілей;
- Аналіз соціальної відповідальності та результативності: Оцінюється вплив діяльності державних установ на суспільство та досягнення соціальних цілей;
- Спеціальні аудити: В державному секторі також проводяться спеціальні аудити, наприклад, екологічні аудити, аудити ефективності та виконавчі аудити;
- Аудит у державному секторі вимагає від аудиторів не лише глибокого розуміння бухгалтерського обліку та фінансових процесів, але й знання специфіки державного управління та політики. Такий аудит спрямований не лише на забезпечення фінансової дисципліни, але й на підвищення ефективності державного управління, підзвітності та прозорості перед громадськістю.

6. Неприбуткові організації та благодійні фонди: Аудит у неприбуткових організаціях та благодійних фондах є ключовим інструментом для забезпечення прозорості та відповідності їх діяльності законодавству. Основні аспекти такого аудиту включають:

- Перевірка фінансових звітів: Аудитори зосереджуються на тому, щоб переконатися, що фінансові звіти організації точно відображають її фінансовий стан. Вони перевіряють, чи правильно були зареєстровані доходи та витрати.

– Дотримання законодавства та внутрішніх політик: Аудитори перевіряють, чи дотримується організація відповідних законів, норм та внутрішніх політик, особливо у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

– Ефективність використання ресурсів: Важливою частиною аудиту є оцінка того, наскільки ефективно неприбуткова організація використовує свої ресурси для досягнення своїх цілей;

– Оцінка ризиків: Аудитори оцінюють ризики, пов'язані з фінансовими операціями та управлінськими рішеннями, щоб визначити потенційні проблеми або області, які потребують уваги;

– Рекомендації щодо покращення: Після аудиту організації часто надаються рекомендації щодо покращення процесів, політик та процедур, щоб забезпечити більш ефективне та прозоре управління;

– Загалом, аудит допомагає неприбутковим організаціям та благодійним фондам підтримувати довіру донорів та громадськості, забезпечуючи відповідальне та прозоре використання коштів;

Кожна з цих галузей має свої специфічні ризики та вимоги, які впливають на підходи та методології, що використовуються в аудиті. Аудитори повинні мати глибоке розуміння специфіки кожної галузі, щоб ефективно оцінювати фінансову звітність та внутрішні процеси організацій.

3.2. Перспективи розвитку аудиторської діяльності в сучасних умовах

Сучасний аудит стикається з рядом викликів та має унікальні перспективи, які визначають його роль у сучасному бізнес-середовищі. Основними викликами є:

1. Адаптація до цифрових технологій: З розвитком технологій, аудиторам необхідно оволодівати новими інструментами для ефективного збору та аналізу даних. Це включає в себе розуміння блокчейну, штучного інтелекту, машинного навчання та інших передових технологій.

2. Вищі очікування щодо прозорості та відповідальності: Суспільство та інвестори вимагають більшої відкритості та прозорості від компаній, що збільшує тиск на аудиторів у плані точності та чесності їхніх звітів.

3. Складність міжнародних стандартів: Глобалізація економіки вимагає від аудиторів розуміння та дотримання різних міжнародних стандартів та норм, що може бути складним у контексті різних юрисдикцій.

Що стосується перспектив:

1. Інтеграція із стратегічним управлінням: Аудит поступово перетворюється з простого контролюючого інструменту на важливий елемент стратегічного управління, допомагаючи компаніям ідентифікувати ризики та можливості вчасно.

2. Розвиток нішових спеціалізацій: В різних секторах економіки з'являються унікальні аудиторські потреби, від екологічного аудиту до IT-аудиту, що відкриває нові можливості для спеціалізації.

3. Розширення консультативних послуг: Аудитори мають можливість розширювати свої послуги за рахунок консультування та надання більш комплексних рішень для бізнесу, використовуючи свій глибокий аналітичний досвід.

Ці виклики та перспективи вимагають від аудиторів постійного навчання, адаптації до змін і гнучкості у своїй професійній діяльності

Технологічні інновації грають ключову роль у трансформації аудиторської діяльності. Сучасний розвиток технологій відкриває нові можливості та виклики для аудиторських фірм і професіоналів. Ось основні напрямки та аспекти цього впливу:

- Штучний інтелект (ШІ) та машинне навчання: ШІ може аналізувати великі обсяги даних швидше та ефективніше, ніж людина. Це дозволяє аудиторам ефективно виявляти аномалії та підозрілі патерни, які можуть вказувати на фінансові порушення або шахрайство.

- Блокчейн: Технологія блокчейн може забезпечити більшу прозорість та надійність фінансових записів. Це сприяє зменшенню ризиків шахрайства та поліпшенню якості аудиту, оскільки дані, записані в блокчейні, є незмінними та повністю прозорими.

- Аналіз великих даних (Big Data): Аудитори використовують аналітику великих даних для обробки та аналізу великої кількості фінансової інформації. Це дозволяє швидше ідентифікувати потенційні проблеми та тенденції.

- Автоматизація та роботизовані процеси (RPA): Роботизовані процеси допомагають автоматизувати рутинні та часомісткі завдання, що звільняє час аудиторів для складніших аналітичних та стратегічних завдань.

- Хмарні обчислення: Хмарні технології надають аудиторам гнучкість та масштабованість, дозволяючи легко доступатися до даних та аналітичних інструментів з будь-якого місця.

- Кібербезпека: Зі зростанням залежності від цифрових технологій, кібербезпека стає критично важливою для аудиторів. Вони повинні забезпечити захист конфіденційних даних та фінансової інформації.

Використання цих технологій в аудиті сприяє не тільки підвищенню ефективності та точності аудиторських перевірок, але й відкриває нові горизонти для аудиторської професії, зміцнюючи довіру та надійність фінансової звітності.

Глобалізація та міжнародне регулювання мають значний вплив на практики аудиту, особливо у контексті зростаючої інтеграції світової економіки та стандартизації бізнес-процесів. Ось кілька ключових аспектів цього впливу:

1. Стандартизація аудиторських процедур: З метою сприяння глобальній консистенції та порівнянності фінансових звітів, міжнародні стандарти аудиту (ISA) були розроблені та прийняті багатьма країнами. Аудиторські фірми повинні адаптувати свої методології та процедури до цих стандартів, що може вимагати значних зусиль з навчання та перекваліфікації персоналу.

2. Міжнародне регулювання: Зміни у міжнародному регулюванні, такі як Директиви ЄС про статутний аудит та американський Закон про реформу та захист інвесторів (Sarbanes-Oxley Act), впливають на процеси управління ризиками, внутрішнього контролю та корпоративного управління компаній. Аудитори повинні знати ці зміни, щоб забезпечити відповідність аудитованих компаній цим вимогам.

3. Вплив глобальних економічних тенденцій: Глобалізація означає, що аудитори повинні враховувати більш широкий спектр економічних та політичних факторів, включаючи міжнародні санкції, валютні коливання та міжнародні торговельні відносини, які можуть впливати на фінансову стабільність та доходи компаній.

4. Міжкультурна компетентність: Оскільки аудиторські фірми все частіше працюють на міжнародному рівні, здатність адаптуватися до різних культурних контекстів та норм стає важливою. Це включає розуміння місцевих бізнес-традицій, законодавчих особливостей та етичних норм.

5. Технологічна інтеграція: Глобалізація також спонукає аудиторські фірми використовувати уніфіковані технологічні платформи та інструменти для забезпечення єдності підходів та методів аудиту на міжнародному рівні.

6. Крос-граничні аудити: Аудиторські фірми часто стикаються з необхідністю проведення аудитів для компаній, які мають операції в різних країнах. Це вимагає глибокого розуміння різних юрисдикцій та законодавчих вимог.

Враховуючи ці аспекти, аудиторські фірми постійно адаптуються до глобальних тенденцій та регулятивних змін, що дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними та забезпечувати високоякісні аудиторські послуги в умовах зростаючої глобалізації.

Ризик-менеджмент та контрольна діяльність у сфері аудиту зазнали значних змін протягом останніх років, особливо в контексті стрімкого розвитку технологій та збільшення складності бізнес-операцій.

Зміни в підходах до управління ризиками та контролю:

1. Інтеграція технологій: Сучасні аудитори все більше використовують технології, такі як штучний інтелект та великі дані, для аналізу ризиків. Це дозволяє проводити більш глибокий та всебічний аналіз даних клієнта.

2. Підхід, орієнтований на ризики: Сучасний аудит зосереджується на ідентифікації та оцінці ключових ризиків, які можуть впливати на фінансову звітність. Це включає оцінку внутрішнього контролю клієнта та розробку аудиторських процедур, які відповідають цим ризикам.

3. Комплексність та гнучкість: Аудитори тепер більш гнучко підходять до кожного клієнта, враховуючи унікальність кожного бізнесу та його специфічні ризики.

Ефективніше ідентифікування та управління ризиками передбачає:

1. Використання аналітичних інструментів: Розвиток аналітичних інструментів дозволяє аудиторам більш ефективно аналізувати великі обсяги даних, щоб виявити аномалії та потенційні ризики.

2. Навчання та розвиток персоналу: Освіта та постійне навчання аудиторів з питань ризик-менеджменту та інноваційних технологій забезпечують високий рівень компетентності та готовності до викликів сучасного аудиту.

3. Співпрацю з клієнтами: Тісна взаємодія з клієнтами та розуміння їхнього бізнесу дозволяє аудиторам краще ідентифікувати ризики та надавати рекомендації щодо їх управління.

У цілому, в сучасному аудиті спостерігається перехід від традиційних методів до більш інтегрованих, технологічних та гнучких підходів, які дозволяють більш ефективно ідентифікувати та керувати ризиками.

Врахування зарубіжного досвіду може значно вдосконалити аудиторську діяльність. Ось декілька ключових напрямків для удосконалення:

1. Адаптація міжнародних стандартів аудиту (ISA): Впровадження та дотримання Міжнародних стандартів аудиту може підвищити якість аудиторських послуг та забезпечити їхню універсальність та порівняльність на міжнародному рівні.

2. Використання передових технологій: Зарубіжний досвід показує значну роль технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та аналітика великих даних, у виявленні ризиків і аномалій.

3. Фокус на кібербезпеці та захисті даних: Враховуючи глобальні тенденції, важливо вдосконалити аспекти кібербезпеки та захисту конфіденційної інформації в аудиторській практиці.

4. Розвиток незалежності та професіоналізму: Зміцнення незалежності аудиторів та відстоювання високих професійних стандартів, як це практикується у багатьох країнах, є ключовим для підвищення довіри до аудиторських звітів.

5. Неперервне навчання та підвищення кваліфікації: Залучення до постійного професійного розвитку, участь в міжнародних конференціях та семінарах для ознайомлення з кращими світовими практиками.

6. Крос-культурна комунікація та робота в мультинаціональних командах: Використання досвіду роботи в мультинаціональному середовищі може сприяти кращому розумінню міжнародного бізнес-контексту.

7. Підвищення етичних стандартів: Зарубіжний досвід наголошує на важливості суворих етичних стандартів у практиці аудиту.

8. Співпраця з міжнародними регуляторами та організаціями: Взаємодія з міжнародними регуляторними та професійними організаціями допомагає бути в курсі глобальних тенденцій та вимог. Залучення зарубіжного досвіду в аудиторську діяльність не тільки покращує якість послуг, але й сприяє глобалізації та інтеграції практик, забезпечуючи більшу уніфікацію та стандартизацію в міжнародному масштабі.

Удосконалення аудиторської діяльності в Україні вимагає комплексного підходу, який базується на інтеграції міжнародних стандартів, впровадженні новітніх технологій, підвищенні кваліфікації аудиторських кадрів та зміцненні регуляторної бази. Детальний аналіз цих аспектів є ключовим для розуміння поточного стану аудиту в Україні та шляхів його вдосконалення:

1. Інтеграція міжнародних стандартів аудиту: адаптація міжнародних стандартів аудиту (ISA) в Україні є важливим кроком до уніфікації аудиторських процедур. Це сприятиме забезпеченню якості та порівняльності аудиторських послуг на міжнародному рівні. Регуляторна гармонізація вимагає не лише перекладу та впровадження стандартів, але й адаптації до специфіки українського ринку.

2. Технологічні інновації: Впровадження новітніх технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та аналітика великих даних, може значно підвищити ефективність та точність аудиту. Це включає в себе автоматизацію процесів збору та аналізу даних, що дозволяє зосередитись на більш складних аспектах аудиторської перевірки.

3. Підвищення кваліфікації та навчання: Неперервне професійне навчання аудиторів в Україні є ключовим для підтримання високого рівня кваліфікації та відповідності сучасним вимогам. Освітні програми повинні включати оновлення знань з міжнародного аудиторського законодавства, етики, а також навичок роботи з новітніми технологіями.

4. Зміцнення регуляторної бази: Ефективний регуляторний нагляд та зміцнення законодавчої бази є важливими для підтримання стандартів якості в аудиторській діяльності. Це включає в себе не лише розробку та впровадження законодавчих актів, але й моніторинг їх дотримання з боку аудиторських фірм.

5. Міжнародна кооперація та обмін досвідом: Активна участь України в міжнародних аудиторських організаціях та програмах обміну досвідом дозволить більш ефективно впроваджувати передові практики та стандарти.

6. Реалізація цих напрямків вимагає координації зусиль як з боку державних органів, так і професійних асоціацій, навчальних закладів та аудиторських компаній. Це забезпечить не лише підвищення якості аудиторських послуг в Україні, але й їх відповідність міжнародним вимогам і стандартам.

Висновки до розділу 3

За результатами опрацьованих питань, що пов'язані із вектором розвитку аудиторської діяльності, виокремимо наступні висновки:

1. Сучасні технології змінюють підходи до аудиторської діяльності, забезпечуючи більшу ефективність і точність у аналізі фінансових даних. Впровадження автоматизованих систем, таких як штучний інтелект і машинне навчання, дозволяє аудиторам зосереджуватися на складніших аспектах аудиту, зменшуючи рутинну роботу і підвищуючи загальну продуктивність. Цифровізація даних сприяє швидкому і ефективному доступу до інформації, що є критично важливим для своєчасного та якісного аудиту.

2. Аудит в різних галузях економіки має свої специфічні особливості, які вимагають індивідуального підходу. Важливість галузевої специфіки полягає в забезпеченні точності та релевантності аудиторських висновків.

Ознаки ефективного аудиту включають глибоке розуміння специфіки галузі, здатність ідентифікувати галузеві ризики та використовувати галузеві стандарти для оцінки фінансової діяльності.

3. Розвиток аудиту в майбутньому буде тісно пов'язаний з подальшим впровадженням новітніх технологій та адаптацією до змінюваних умов ведення бізнесу. Підвищення стандартів прозорості та відповідальності у фінансовій звітності зробить аудит ще більш важливим інструментом у забезпеченні довіри інвесторів та інших зацікавлених сторін. Аудиторські фірми мають адаптуватися до цих змін, оновлюючи свої методики та підходи, щоб забезпечити відповідність сучасним вимогам ринку.

ВИСНОВКИ

За результатами опрацьованих питань, що пов'язані із теоретико-організаційними основами аудиторської діяльності, доцільно зробити такі висновки:

1. Історія аудиту є історією адаптації до змінюваних умов господарювання та фінансів. Від простих фізичних перевірок в давні часи до сучасних складних фінансових аналізів, аудит продовжує розвиватися, відповідаючи на потреби глобалізованого світу. Ця історія показує, як аудит перетворився з простого обліку державних операцій на складну професію, що охоплює глобальні стандарти, технологічні інновації та стратегічне ризик-менеджмент

2. Аудиторська етика є фундаментальною складовою професійної діяльності аудиторів. Вона включає в себе набір моральних принципів та стандартів поведінки, які забезпечують основу для довіри та відповідальності в аудиторській практиці.

3. Міжнародні стандарти аудиту є ключовим елементом у забезпеченні високої якості та надійності аудиторських послуг на глобальному рівні. Вони не тільки сприяють створенню єдиної основи для аудиторської діяльності, але й відіграють важливу роль у розвитку та адаптації професії до сучасних викликів та умов.

4. Аудит визначається як незалежна оцінка фінансових звітів організації, здійснена з метою надання висновку про те, чи адекватно і правдиво вони відображають її фінансовий стан. Основною ціллю аудиту є забезпечення достовірності фінансової інформації, що, в свою чергу, підвищує довіру інвесторів, кредиторів, та інших зацікавлених сторін.

5. Збір аудиторських доказів є одним з найважливіших етапів в аудиторській діяльності. Цей процес включає в себе ідентифікацію, оцінку та збір відповідної інформації, яка підтверджує фінансові звіти клієнта та інші важливі аспекти його діяльності. Аудиторські докази використовуються для формування висновків щодо достовірності фінансової звітності та дотримання внутрішніх процедур та політик.

6. Аналіз зібраної інформації є невід'ємною частиною процесу аудиту, оскільки він дозволяє аудиторам зробити обґрунтовані висновки про фінансову звітність клієнта. Цей аналіз допомагає виявити та зрозуміти ключові ризики, а також забезпечує достовірність аудиторських висновків. Ефективне виконання цього етапу сприяє точності фінансових звітів, підвищує довіру до них з боку зацікавлених сторін та сприяє загальній прозорості та відповідальності в бізнесі.

7. Формування аудиторських висновків та звітування є завершальними та одними з найважливіших етапів аудиторського процесу. На цьому етапі аудитори підводять підсумки зібраної інформації, оцінюють результати аудиту та формулюють висновки, які відображаються у фінальному аудиторському звіті.

8. Сучасні технології змінюють підходи до аудиторської діяльності, забезпечуючи більшу ефективність і точність у аналізі фінансових даних. Впровадження автоматизованих систем, таких як штучний інтелект і машинне навчання, дозволяє аудиторам зосереджуватися на складніших аспектах аудиту, зменшуючи рутинну роботу і підвищуючи загальну продуктивність. Цифровізація даних сприяє швидкому і ефективному доступу до інформації, що є критично важливим для своєчасного та якісного аудиту.

9. Аудит в різних галузях економіки має свої специфічні особливості, які вимагають індивідуального підходу. Важливість галузевої специфіки полягає в забезпеченні точності та релевантності аудиторських висновків.

10. Розвиток аудиту в майбутньому буде тісно пов'язаний з подальшим впровадженням новітніх технологій та адаптацією до змінюваних умов ведення бізнесу. Підвищення стандартів прозорості та відповідальності у фінансовій звітності зробить аудит ще більш важливим інструментом у забезпеченні довіри інвесторів та інших зацікавлених сторін. Аудиторські фірми мають адаптуватися до цих змін, оновлюючи свої методики та підходи, щоб забезпечити відповідність сучасним вимогам ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк О.Р. Внутрішньофірмовий контроль якості надання аудиторських послуг (Internal quality control of audit services). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2017. №. 7(35). С. 78-83.
2. Антонюк О.Р., Антонюк Е.Р. Критерії та фактори формування якості надання аудиторських послуг, відмінних від аудиту. *Modern Economics*. 2018. № 7. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3293/1/antoniuk.pdf>.
3. Баранова А.О. Аудит: навчальний посібник / А. О. Баранова, Т. А. Наумова., А.І. Кашперська. Х.: ХДУХТ, 2017. 246 с.
4. Бержанір І.А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. для закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. І. А. Бержанір. Умань : ВПЦ «Візаві», 2022. 326 с.
5. Белова І.М., Завитій О.П, Семенишена Н.В. Теоретичні аспекти зовнішньоекономічної діяльності інституційних одиниць в Україні: *міжнар. наук. журнал Економічний дискус*. 2019. № 2. с. 65-75.
6. Більботенко І.В. Сучасний стан та тенденції розвитку професійного незалежного аудиту в Україні. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2015. Т.20., Вип.6. С. 247-251.
7. Бондар В.П. Бондар Ю.В. Якість в аудиті та деякі аспекти управління якістю. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. № 1(31). С. 36-64.
8. Брик І.М. Внутрішній контроль в умовах дії форс-мажорних обставин: *збірник праць XX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації»*. 2023. С.797-800

9. Бруханський Р.Ф., Спільник І.В. Бізнес-аналітика vs. бізнес-аналіз: сучасний дискурс, модель професійної компетенції ініціатора позитивних змін. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. (1-2). 2022. С. 7-21.
10. Бурцев В.В. Внутрішній аудит як форма контролю комерційної організації. *Проблеми теорії і практики управління*. 2017. С. 41-48
11. Бурлан С. А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / С. А. Бурлан, Н. О. Руденко. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.
12. Бутинець Ф. Ф. Облік і аудит: Підручник для студентів вищих навч. закл./ Ф.Ф.Бутинець. 4-е вид., допов. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2002. 688 с.
13. Виноградова М. О., Жидеєва Л. І. Аудит : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 654 с.
14. Гойло Н. В. Організація роботи служби внутрішнього аудиту на основі ризик-орієнтованого підходу. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 3 (59), 2020, С.38-45. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-59-38-45>
15. Давидов Г.М., Шалімова Н.С, Сучасні тенденції регулювання аудиторської діяльності в європейському співтоваристві. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна*. 2014. Вип. 44. С. 136-143.
16. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник СО. та ін. Аудит: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 380 с.
17. Дерій В., Саченко С., Бабій Л. Соціальний аудит у контексті посилення вимог до корпоративної соціальної відповідальності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 5. С. 17-26.
18. Дмитренко В. І. Імплементация міжнародного досвіду державного аудиту для забезпечення економічної безпеки України. *Агросвіт*. 2020. № 10. С. 65-70. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.10.65
19. Дорош Н. І. Фінансово-екологічний аудит: сутність та методичні засади. *Агросвіт*. 2016. № 22. С. 8-13.

20. Дорош Н.І. Розвиток аудиторської діяльності в Україні в умовах євроінтеграційних процесів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія «Економіка»*. 2015. Випуск 10 (175). С.17-23.
21. Здирко Н. Г. Аналітична оцінка розвитку ринку аудиторських послуг в Україні. *Агросвіт*. 2017. № 9. С. 69-74.
22. Завитій О.П. Теоретико-організаційні основи проведення енергетичного аудиту в Україні. *Інститут бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації*. (3-4). 2020. С. 21-27
23. Завитій О.П. Організація стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємства в умовах інституційних трансформацій: монографія / Р.Ф. Бруханський, П.Р. Пуцентейло [та ін.]. Тернопіль: Вектор, 2017. 388 с.
24. Завитій О.П, Роздимаха С. Напрями впровадження фінансової звітності за міжнародними стандартами. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. (2). 2020. 33-41 с.
25. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>. (дата звернення: 15.11.2023).
26. Касич А., Гноєва М. Розвиток ринку аудиторських послуг в Україні. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 1. С. 76-80.
27. Ковальчук Т.М. Облік і аудит : навч. посібник / Т.М. Ковальчук, І.І. Никифорак; за ред. Т.М. Ковальчук. Вид. 2-ге, доп. та перероб. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2020. 520 с.
28. Кожушко О.В. Сутність та економічний зміст аудиторських послуг. *Збірник наукових праць Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлінського*. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Випуск 3. С. 883-888.

29. Корінько М.Д. Процедури аудиту на підготовчому етапі планування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія*. 2011. Вип. 18. С. 151-158.

30. Костецький Я. І., Брик М. М. Інтегрована фінансова звітність у сільському господарстві, її стан та проблеми впровадження. *Економічний простір*. (178). 2022. С. 65-70

31. Лучко М. Р., Пилипчук Н.М. Контроль якості внутрішнього аудиту підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Бізнес Інформ*. 2015. №7. С. 229-234. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_7_37.

32. Михайленко, О. В. Особливості аналізу і аудиту господарської діяльності підприємств в умовах воєнного стану / О. В. Михайленко, С. М. Ніколаєнко. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 163-169

33. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: Видання 2013 року // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa>. (дата звернення: 18.11.2023).

34. Муравський В.В., Брик М.М. Документообіг в електронних грошових трансакціях у контексті облікового забезпечення фінансової безпеки. *Світ фінансів*. 1(74). 2023. С.117-132

35. Назаренко Т. П. Служба внутрішнього аудиту: особливості організації Економічний аналіз, 2016. Том 23. № 2. С.119-125. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1082/853> (дата звернення 06.11.2023).

36. Нестеренко І. Україна: виклики та можливості для розвитку аудиту. *Аудитор України*. Київ, 2015. № 1-2. С. 12-15.

37. Немченко В.В. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) / За ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю., Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 540 с.

38. Овчарова, Н., Горбань, П. Внутрішній аудит доходів підприємства: організаційно-методичні засади. *Економіка та суспільство*, (43), 2022. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-20>

39. Пантелєєв В.П. Роль внутрішньої культури фірми в забезпеченні якості аудиту. *Аудитор України*. 2015. № 7–8. С. 26-30.

40. Петрик О.А. Новітні вектори розвитку аудиту в Україні: прогнози та перспективи. *Аудитор України*. 2015. № 3. С. 8-13.

41. Петрик О.А., Шкіренко В.В. Особливості внутрішнього аудиту інвестиційних проектів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2014. № 797. С. 292-299.

42. Проскура К., Петрик Є. Аналіз тенденцій на ринку обов'язкового аудиту емітентів цінних паперів. *Аудитор України*. 2015. № 9. С. 26-37.

43. Пушкар, М.С. Розробка наукової теорії аудиту – вимога часу. *Інноваційна економіка*, (1), 2022, 104-116. doi:<https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.1.14>

44. Пуцентейло П.Р., Завитій О.П. Особливості формування стратегії управління економічним розвитком регіону. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2017. № 27. С. 298-308.

45. Разборська О.О. Проблеми використання міжнародних стандартів аудиту в Україні. / О.О. Разборська, М.М. Поляруш, К.В. Кондратюк // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2012/Economics/7_123765.doc.htm.

46. Регламент (ЄС) № 537/2014 Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 про особливі вимоги до обов'язкового аудиту суб'єктів громадського інтересу і скасування Рішення Європейської Комісії 2005/909 /ЕК. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.apu.com.ua. (дата звернення: 19.11.2023).

47. Редько О.Ю. Консолідація як європейська ідентифікація українського аудиту. *Бухгалтерський облік і аудит*. Київ, 2011. № 8. С. 45-49.

48. Редько О.Ю. Аудит. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту : підруч. За ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 540 с.

49. Рядська В.В. Аналіз формування взаємозв'язку між інформаційними інтересами користувачів та завданнями аудиторської перевірки. *Вісник Одеського національного університету*. 2014. Т. 19. Вип. 2(6). С. 108-113.

50. Рядська В.В. Теретичні аспекти професійної відповідальності в аудиті/ В.В. Рядська. *Бізнесінформ. Економіка. Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. №6 [Електронний ресурс: Режим доступу: www.business-inform.net]. С.289-293.

51. Сухарева Л.О. Вибіркові дослідження в загальній системі аудиту: методичний аспект/ Л.О. Сухарева // *Вісник ДонНУЕТ: Донецьк*. 2013. №3 (59). С.147-153.

52. Хлистун О. А. Фінансова захищеність економічної діяльності аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2014. № 1. С. 50-55.

53. Чорний Р. С., Чорна Н. П., Мех Я. В. Актуальна підготовка бухгалтера-аудитора як складова його високого професіоналізму. Формування ринкових відносин в Україні. 2023. № 7 - 8 (266 - 267). С. 28-32.

54. Шалімова Н.С. Якість аудиту як ключовий критерій оцінки його результативності в системі соціально-економічних відносин/ Н.С. Шалімова // *Бізнес-інформ. Економіка. Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. №4 [Електронний ресурс: Режим доступу: www.business-inform.net] С. 335-340.

55. Шигун М.М. Система контролю якості аудиторської фірми: вимоги міжнародних стандартів. *Вісник ЖДТУ: Житомир* 2012. №3 (61). С.194-197.

56. Ярощук О. Особливості застосування стандартних фінансових критеріїв оцінки ефективності інвестиційних проектів. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 7. С. 219-223.

57. Ярощук, О. В. Аналіз системи економічної безпеки підприємства. *Наука молода*. 2011. № 15-16. С. 378